

Mika Kemppainen

Factoringrahoituksen merkitys suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Toukokuu 2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Mika Kemppainen
Otsikko:	Factoringrahoituksen merkitys suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa
Sivumäärä:	42 sivua + 1 liite
Aika:	Toukokuu 2023
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja:	Lehtori Timo Riikkilä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka suuressa osassa factoring on suomalaisten pk-yrityksen rahoituksessa. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mitkä factoringin ominaisuudet ovat pk-yrittäjien mielestä tärkeimmät ja mitkä tekijät vaikuttavat factoringin sopivuuteen rahoitusvaihtoehtona.

Opinnäytetyön selvityksessä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kysely, joka toteutettiin maaliskuussa 2023 suomalaisille pk-yrittäjille. Kysely lähetettiin yhteensä 283 pk-yritykselle ja vastauksia saatiin 26 kappaletta. Viitekehyksessä selvitettiin factoringin teorian ja aikaisemman tutkimuksen lisäksi laajemmin käyttöpääomarahoitusta ja siihen liittyviä teorioita osana pk-yritysten rahoitusta.

Kyselystä saatujen tulosten perusteella todettiin factoringin olevan merkittävä rahoituslähde eritoten rakennusalaalla. Havainnot vastasivat aikaisempia Euroopan unionin laajuisia havaintoja factoringin käytöstä. Pk-yrittäjät nostivat erityisesti maksuliikenteen seurannan ja perinnän merkittäväksi factoringin ominaisuudeksi rahankierron nopeuttamisen ohella. Kyselyn tuloksia on kuitenkin vastausten vähäisyyden vuoksi syytä tulkita kriittisesti, eikä niistä yksinään voi tehdä laajempia tulkintoja.

Avainsanat: factoring, laskurahoitus, pk-yritys, käyttöpääomarahoitus

Abstract

Author: Mika Kemppainen
Title: The importance of factoring in the financing of Finnish SMEs
Number of Pages: 42 pages + 1 appendice
Date: May 2023
Degree: Bachelor of Business Administration, BBA
Degree Programme: Economics and Business Administration
Specialisation option: Accounting and finance
Instructor: Timo Riikkilä, Senior Lecturer

The topic of this thesis is the significance of factoring financing in the funding of Finnish small and medium-sized enterprises (SMEs). The purpose of the thesis was to determine the extent to which factoring plays a role in the financing of Finnish SMEs. Additional research questions were to find out which characteristics of factoring are considered most important by SME entrepreneurs and what factors affect the suitability of factoring as a financing option.

The thesis was carried out as a quantitative research study. The research method chosen was a survey conducted in March 2023 among Finnish SME entrepreneurs. The survey was sent to a total of 283 SMEs and it received a total of 26 responses. The goal of the survey was to confirm and challenge the theoretical part of the thesis.

The results obtained from the survey showed that factoring is a significant source of financing, particularly in the construction industry. The findings were consistent with previous studies of factoring usage across the European Union. SME entrepreneurs highlighted the monitoring of payment transactions and debt collection as important characteristics of factoring, along with sped up cash flows. However, due to the low number of responses, the results should be interpreted critically, and they alone cannot be used to draw broader conclusions.

Keywords: factoring, invoice funding, SME, working capital financing

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoite	1
1.2	Opinnäytetyön tausta	2
1.3	Opinnäytetyön rakenne	3
2	Yritysrahoitus	4
2.1	Yritysrahoituksen teoria	4
2.2	Rahoitustarpeet ja -vaihtoehdot	5
2.3	Pk-yritykset ja niiden rahoitus	6
2.4	Pecking Order -teoria	7
2.5	Moraalikato	9
2.6	Positiivinen luottotietorekisteri	10
3	Kassankierto ja käyttöpääomarahoitus	10
3.1	Yrityksen talousprosessi ja kassankierto	10
3.2	Käyttöpääomarahoitus	13
3.2.1	Luottolimitit	13
3.2.2	Leasing	14
4	Myyntisaatavat ja myyntisaatavien hallinta	15
4.1	Myyntisaatavat ja niiden teoria	15
4.2	Maksuvalmius	16
4.3	Myyntisaatavien hallinta	20
5	Factoring eli laskurahoitus	20
5.1	Factoringin käsite	20
5.2	Factoringin kehitys	21
5.3	Factoringin toimintamalli	23
5.4	Esimerkki factoringrahoituksesta	24
5.5	Factoringin lainsäädäntö	25
5.6	Factoring pk-yrityksille	26
6	Kysely	27
6.1	Kyselyn toteutus	27

6.2 Tulokset	29
7 Johtopäätökset ja yhteenveto	37
7.1 Opinnäytetyön toteutus ja saadut tulokset	37
7.2 Jatkotutkimus- ja kehitysideat	38
Lähteet	40
Liitteet	
Liite 1. Kyselylomake	

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka suuressa osassa factoring on suomalaisten pk-yritysten käyttöpääomarahoituksessa. Factoringrahoituksen suosio on kasvanut viime vuosina Suomessa, erityisesti pk-yritysten keskuudessa, joilla on usein haasteita saatavien hallinnassa ja rahoituksen saannissa perinteisistä lähteistä. Opinnäytetyö pohjustaa myös laajemmin käyttöpääomarahoitusta, ja sitä, miten factoringin kaltaiset rahoitusinstrumentit vaikuttavat yrityksen liiketoimintaan.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on seuraava:

Kuinka suuressa osassa factoring on suomalaisten pk-yritysten käyttöpääomarahoituksessa?

Lisäkysymykset ovat seuraavat:

Mitkä factoringin ominaisuudet tai hyödyt ovat suomalaisten pk-yrityksien mielestä merkittävimpiä?

Mitkä tekijät vaikuttavat factoringin kelpoisuuteen rahoitusvaihtoehtona pk-yrityksille?

Factoring, eli laskusaatavien rahoitus, on rahoitusmuoto, jossa yritys saa laskusaataviensa panttaamista tai myyntiä vastaan rahoitusta. Suomessa factoring tunnetaan tavallisemmin termillä laskurahoitus, ja näitä kahta termiä käyttämään opinnäytetyössä synonyymeinä. Factoringrahoitus on ennen kaikkea yrityksen käyttöpääoman rahoitukseen luotu palvelu, jossa myyjäyritys saa myymiensä tavaroiden ja palvelujen mynnistä saatavan rahavirran nopeammin käyttöönsä. (Tepora 2022, 44.)

Laskurahoituksen käyttö on viime aikoina lisääntynyt yleisesti, ja tämän trendin taustalla on selkeä syy. Lähes 80 % suomalaisista yrityksistä kertoo joutuneensa hyväksymään pidempiä maksuehtoja kuin olisi ollut heille mieluisaa. Laskurahoitus tarjoaa yrityksille mahdollisuuden myöntää huolettomasti pidempiä maksuehtoja, sillä sen ansiosta yritys saa rahat tililleen välittömästi, huolimatta pidemmistä maksuajoista. (Kasvurahoitus, 2023.)

Huolimatta Euroopan unionin vuonna 2011 asettamasta maksuaikadirektiivistä, on eurooppalaisten, ja siten myös suomalaisten pk-yritysten ongelmana laskusaatavien pitkät maksuajat. Direktiivi onnistui vähentämään maksuviiveitä, mutta edelleen yli 60 % yrityksistä kärsii pitkistä maksuajoista ja viiveistä ja pk-yritykset ovat heikoimmassa asemassa. Euroopan komissio on käynnistänyt maksuaikadirektiivin uudistamisen projektin, ja opinnäytetyön kirjoitushetkellä on käynnissä julkisen kuulemisen kierros osana direktiivin uudistusta. (Euroopan komissio a.)

1.2 Opinnäytetyön tausta

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi pk-yritysten käyttöpääomarahoituksen palvelun, sillä koen niiden rahoituksen olevan tutkimisen arvoinen kenttä, jossa onnistuneiden rahoitusratkaisujen vaikutukset kantavat laajalti koko kansantalouteen.

Factoringrahoitus on rahoitusmuoto, joka auttaa muun muassa pk-yrityksiä hallitsemaan maksuviiveitä ja parantamaan likviditeettiään. Factoringia tarjoavat rahoitusyhtiöt myöntävät luottoa pk-yrityksille, jotka myyvät tuotteitaan tai palveluitaan yritysasiakkaille luottokaupalla. Factoringrahoituksen suosio on kasvanut viime vuosina Suomessa, ja monet pk-yritykset ovat ottaneet sen käyttöön rahoituksen lähteenä. Tästä syystä mielestäni on tärkeää selvittää, miten factoringrahoitus voi auttaa pk-yrityksiä rahoituksen haasteiden kanssa, ja mitkä ovat sen merkitykset ja hyödyt verrattuna perinteisiin rahoitusmuotoihin. Tämä opinnäytetyö pyrkii vastaamaan näihin kysymyksiin ja tarkastelemaan factoringrahoituksen riskejä ja haasteita pk-yritysten näkökulmasta.

Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä (pk-yritys) tarkoitetaan yrityksiä, joiden henkilöstömäärä on alle 250 henkeä ja vuosittainen liikevaihto alle 50 miljoonaa euroa, tai joiden taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Tämä määritelmä on yleisesti käytössä EU-tasolla. (Tilastokeskus). Suomessa pk-yritykset työllistävät yli puolet Suomen työvoimasta ja niiden osuus kaikkien yritysten liikevaihdosta on noin 35 prosenttia. Pk-yrityksiä voidaan pitää erityisen tärkeinä talouden kasvulle, sillä ne luovat uusia työpaikkoja ja edistävät innovaatiota. Suomen tapauksessa pk-yritysten merkitys nousee erityisesti, sillä suuri osa Suomen viennistä tulee pk-yrityksiltä. (Pentikäinen & Heikkilä & Lundström, PK-Yritysbarometri Kevät 2022.) Mainittavaa on myös pk-yritysten tärkeys suurempien yritysten alihankkijatoiminnassa sekä muina yhteistyökumppaneina, jolloin niiden toiminnan tehokkuus vaikuttaa koko kansantalouden toimivuuteen huomattavasti laajemmin kuin pelkät osuudet luodusta liikevaihdosta antavat ymmärtää.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö on toteutettu kirjallisuusselvityksenä, jonka jatkeeksi toteutettiin kohderyhmälle laadittu kvantitatiivinen kysely, jolla selvitettiin pk-yritysten käyttöpääomarahoituksen tilaa. Kyselyn päätavoitteena oli selvittää, miten tunnettu factoring on pk-yrittäjille, ja saadusta datasta tehdä johtopäätöksiä laskurahoituspalveluiden käytöstä pk-yritysten käyttöpääomarahoituksessa.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta sekä kyselyn ja kirjallisuusselvityksen osasta. Viitekehyksen ja kirjallisuusselvityksen lähteinä käytettiin factoringiin ja yrityksen taloushallintoon liittyvää kirjallisuutta ja artikkeleita.

Johdanto muodostaa opinnäytetyön ensimmäisen luvun, jossa kuvataan opinnäytetyön tavoite, tausta sekä rakenne. Toisesta luvusta viidenteen lukuun käsitellään työn teoria- sekä kirjallisuusselvityksen osuutta. Kuudennessa luvussa käydään läpi kyselyn tuloksia ja verrataan niitä kirjallisuusselvityksen löytöihin. Viimeisessä luvussa esitetään työn johtopäätökset ja pohdinta.

2 Yritysrahoitus

2.1 Yritysrahoituksen teoria

Yritysrahoituksella tarkoitetaan yrityksen rahoittamiseen liittyviä päätöksiä, rahoituspalveluiden sekä tuotteiden kokonaisuutta. Ylhäältä katsottuna yritysrahoituksen kokonaisuus voidaan karkeasti lajitella kahteen eri lähteeseen – vieraaseen- ja omaan pääomaan. Yksi tärkeimmistä yrityksen perustamisen vaiheista onkin rahoituspäätös, jolla yritys ratkaisee, miten päätetyt investoinnin rahoitetaan. Voidaan sanoa, että rahoituspäätöksessä määritellään, mikä on yrityksen perustajien sijoittaman oman pääoman ja markkinoilta lainattavan vieraan pääoman suhde rahoituksessa. (Niskanen & Niskanen 2016, 10.)

Vieras pääoma kattaa yritystoiminnan ulkopuoliset rahoituslähteet, kuten lainat rahoituslaitoksilta sekä ostovelat. Vieraan pääoman rahoitus jaetaan lyhytaikaiseen (alle vuosi) ja pitkäaikaiseen (yli vuoden) kestäviin rahoituksiin. Tässä tutkimuksessa keskitytään lyhytaikaisen vieraan pääoman rahoitukseen osana yrityksen päivittäistä liiketoimintaa myyntisaatavien rahoituksen muodossa.

Omalla pääomalla tarkoitetaan omistajien liiketoiminnan käyttöön antamia pääomia. Omistaja joko antaa yrityksen käyttöön pääomia sijoittamalla omia varojaan yritykseen tai jättämällä omistajalle kuuluvaa tulosta nostamatta pois yrityksestä. (Salmi 2022, 43.)

Yrityksen rahoituksellisen aseman voi havainnollistaa jakamalla sen yksinkertaiseen taseeseen, kuten taulukossa yksi on nähtävillä. Yrityksen taseen lyhytaikainen omaisuus tunnetaan myös nimellä nettokäyttöpääoma. Lyhytaikaisen omaisuuden ja -velan hallinnoinnista käytetään yleisnimeä kassanhallinta. (Niskanen & Niskanen 2016, 10.) Taulukossa 1 on esitetty yrityksen pelkistetty tase, jossa yrityksen omaisuus, eli vastaavaa on jaettu pitkä- sekä lyhytaikaiseen omaisuuteen. Vastaavan hankinnat mahdollistaa rahoitus eli vastattavaa, joka koostuu oman pääoman lisäksi pitkä- ja lyhytaikaisista veloista.

Taulukko 1. Pelkistetty tase (Niskanen & Niskanen 2016, 10).

Omaisuus (Vastaavaa)	Rahoitus (Vastattavaa)
Pitkäaikainen omaisuus	Oma pääoma
- Tuotannontekijät	Pitkäaikaiset (>1a) velat
Lyhytaikainen omaisuus	Lyhytaikaiset (<1a) velat
- Myyntisaatavat	- Ostovelat
- Varasto	

2.2 Rahoitustarpeet ja -vaihtoehdot

Voidaan kuvailla, että yrityksen rahoitustarpeet jaetaan kahteen osaan taseen tapaan. Investointipäätöksiin liittyvät kysymykset käsittelevät omaisuuden tuottoa – miten liiketoiminnalla luodaan investoidulle omaisuudelle mahdollisimman korkea tuotto? Kun taas toisaalla rahoituspäätökset vastaavat hankittavan rahoituksen kustannuksiin, vastaten kysymyksiin oman- ja vieraan pääoman jaosta. Tästä voidaan johtaa, että yritystoiminta tuottaa omistajilleen taloudellista lisäarvoa, kun sen investointien tuotto (ROI) on suurempi kuin yrityksen pääoman keskimääräinen painotettu kustannus (WACC). (Ikäheimo & Laitinen & Laitinen & Puttonen 2014, 85.) Vaikkakin yritysrahoitus voidaan jakaa kahteen erilliseen osaan, on kuitenkin huomattava, etteivät rahoitusinstrumentit toimi tyhjiöissä, vaan ne oikein käytettyinä täydentävät toisiaan. (Niskanen & Niskanen 2016, 10.)

Tässä opinnäytetyössä investointipäätökset ja niiden rahoitusratkaisut jäävät vähemmälle huomiolle. Rahoituspäätökset ja oman- ja vieraan pääoman kustannusten ja käytännöllisyyden erot vastaavasti ovat opinnäytetyön keskiössä. Tarkasteltaessa myyntisaatavien rahoituksen merkitystä, on huomioitava myös muut käyttöpääomarahoituksen palvelut. Näihin palveluihin paneudutaan laajemmin kappaleessa kolme osana kassankiertoa ja käyttöpääomarahoitusta.

2.3 Pk-yritykset ja niiden rahoitus

Pienet- ja keskisuuret yritykset ovat Suomen kansantalouden kivijalka. Pk-yrityksiksi luokitellaan kaikki yritykset, joiden palvelussa on alle 250 työntekijää, ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa. (Tilastokeskus 2023.) Vuonna 2020 pk-yritykset muodostivat 57,9 prosenttia kaikkien suomalaisyritysten liikevaihdosta, ja ne työllistävät 99,8 prosenttia kaikista suomalaisten yritysten työllistämistä henkilöistä. (Pentikäinen & Heikkilä & Lundström, PK-Yritysbarometri Syksy 2022.)

Suomessa yritysrahoitus on tunnetusti vahvasti suuntautunut pankkien tarjoamiin rahoitusmuotoihin. Kuitenkin yritykset voivat hankkia tarvitsemansa rahoituksen kasvun tai investointien toteuttamiseksi useista eri lähteistä. Ulkopuolisen rahoituksen hankintakanavat vaihtelevat yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Suomessa on saatavilla sekä vieraan pääoman ehtoista että oman pääoman ehtoista rahoitusta useiden eri kanavien kautta (Martikainen & Vaihekoski 2015, 20). Niskanen ja Niskanen (2016, 22) nostavat esiin tärkeimpinä rahoituksen välittäjinä pankit, vakuutusyhtiöt ja erityisluottolaitokset. Muita tyypillisiä rahoituksen välittäjiä Suomessa ovat rahoitusyhtiöt, kiinnitysluottopankit ja luottokorttiyhtiöt. Nämä välittäjäsektorin toimijat tarjoavat yrityksille vieraan pääoman ehtoista rahoitusta. Suomessa yksityisten rahoituslaitosten toimintaa valvoo Finanssivalvonta. Talletuspankkien ja luottolaitosten osuus yritystoiminnan rahoituksessa on hallitseva asema Suomessa. (Niskanen & Niskanen 2013, 22.)

Pk-yritysten rahoituksessa tyypillisimpänä ongelmana on suoritettavan rahoituskelpoisuuden selvittämisen vaikeus ja läpinäkyvyysongelmat, jotka johtavat suurempiin korkomenoihin luottoa ottaville pienyrityksille. Tämä johtuu siitä, että pienyritysten taloudelliset tiedot eivät usein ole yhtä helposti saatavilla tai yksityiskohtaisia kuin suurempien yritysten tiedot. Lisäksi pienyritysten taloudellinen historia saattaa olla lyhyempi, mikä tekee niiden rahoituskelpoisuuden arvioinnista vaikeampaa. (Berger & Udell, 1998; Cumming 2012.)

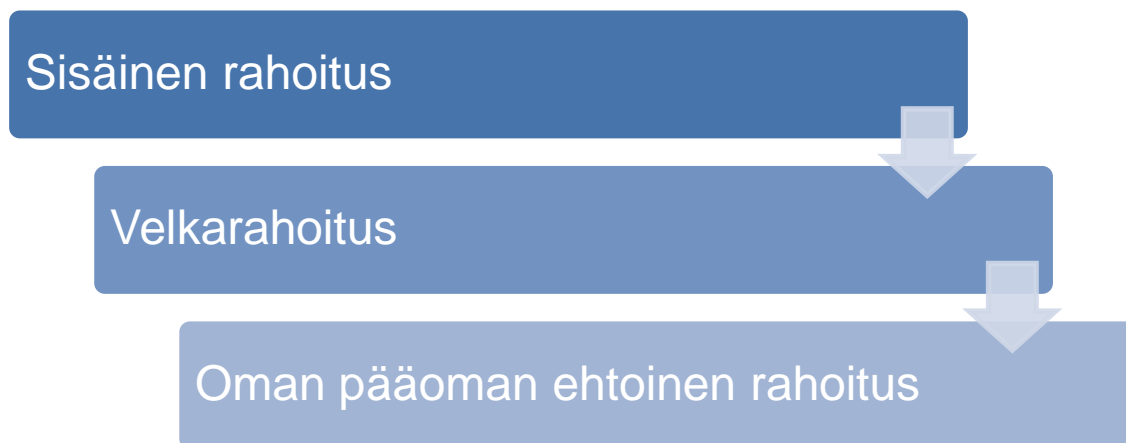
Läpinäkyvyysongelmat voivat johtua monista tekijöistä, kuten puutteellisista tai epäselvistä taloudellisista raporteista, epä johdonmukaisista kirjanpito käytännöistä tai yrityksen omistajien haluttomuudesta jakaa tietoa rahoituslaitosten kanssa. Tämä lisää rahoituslaitosten epävarmuutta ja voi johtaa korkeampiin korkokuluihin luottoa ottaville pienyrityksille. (Berger & Udell, 1998; Cumming 2012.)

Myös reaali vakuuksien puutteet vaikeuttavat rahoituksen järjestämistä pk-yrityksille. Reaali vakuudet, kuten kiinteistöt tai koneet, toimivat luoton takaisinmaksun takeena. Koska yrittäjillä voi olla vähemmän omaisuutta tai heikompi taloudellinen asema, rahoituslaitokset luokittelevat ne riskisemmiksi. (Berger & Udell, 1998; Cumming 2012)

2.4 Pecking Order -teoria

Rajallisen tiedon ongelman ratkaisemiseksi pk-yritykset joutuvat turvautumaan useimmiten vakuuksiin ja takauksiin saadakseen rahoituslaitoksilta rahoitusta kohtuullisin kustannuksin. Niin kutsuttu Pecking order -teoria on merkittävä teoria yritysrahoituksessa, joka esittää selityksiä yritysten rahoituspäätöksille ja rahoituslähteiden valinnalle. Pecking order -teoria perustuu informaatioasymmetriiaan, eli käytännössä Bergerin ja Udellin (1998) käyttämään tiedon läpinäkyvättömyyteen ja rahoituskustannuksiin, ja sen mukaan yritykset seuraavat tietynlaisia "hierarkiaa" rahoituslähteiden valinnassa. Myers (1984, 574–592) esittää

tämän hierarkian siten, että ensisijaisesti yritykset turvautuvat sisäiseen rahoitukseen, toissijaisesti velkarahoitukseen ja viimeisenä oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen.

Kuvio 1. Pecking order -teoria. (Myers 1984, 574–592).

Sisäinen rahoitus, kuten syntyneet liikevoitot ovat Myersin (1984) esittämässä hierarkiassa (ks. kuvio 1) ylimpänä, sillä se on yleensä edullisempaa ja helpommin saatavilla verrattaessa ulkoiseen rahoitukseen. Lisäksi sisäisen rahoituksen käyttäminen ei laimenna omistajien osuuksia tai vaadi omistajia luopumaan omistuksistaan.

Mikäli sisäinen rahoitus ei riitä yrityksen rahoitustarpeisiin, siirtyy yritys velkarahoitukseen teorian mukaisesti. Velkarahoitus kattaa vieraan pääoman ehtoiset rahoitukset vaihtovelkakirjalainoista aina hyvin lyhytaikaiseen käyttöpääomarahoitukseen, kuten factoringiin. Oman pääoman ehtoinen rahoitus, kuten esimerkiksi osakeannin järjestäminen, joka pk-yrityksissä tulee usein suoraan nykyisiltä omistajilta, on Pecking order teorian mukaan yrityksen viimeinen vaihtoehto.

Tarkasteltaessa rahoitusta pk-yritysten näkökulmasta, on Pecking order teorian ymmärtäminen entistä tärkeämpää, sillä se auttaa hahmottamaan, miksi esimerkiksi factoring voi olla houkutteleva vaihtoehto rahoitusmuotona pk-yrityksille. Factoringin avulla yritykset voivat saada nopeasti likviditeettiä ja rahoitusta

kassankierron nopeuttamiseen ja yleisen kasvun tukemiseen tukeutumatta oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen.

2.5 Moraalikato

Moraalikato (moral hazard) on taloustieteellinen käsite, joka kuvaa tilannetta, jossa yksi sopimusosapuoli ottaa enemmän riskejä toisen osapuolen kustannuksella, koska hän ei kannata itse kaikkia riskin aiheuttamia kustannuksia (Härmälä & Roiha & Salminen & Halme & Kettinen & Ali-Yrkkö & Pajarinen & Ylhäinen 2021, 26). Moraalikato on merkittävä tekijä myös pk-yritysten rahoituksessa, sillä se voi vaikuttaa rahoittajan ja yrityksen välisiin sopimuksiin ja niiden toteuttamiseen.

Moraalikadon ongelma ilmenee esimerkiksi silloin, kun yritys saa rahoitusta, mutta ei käytä sitä sovitulla tavalla, kuten investointeihin tai kasvuun, vaan riskialttiisiin tai epäolennaisiin toimenpiteisiin (Härmälä ym. 2021, 26—27). Tämä voi johtaa yrityksen taloudellisen tilanteen heikkenemiseen, minkä seurauksena rahoittajan saatavien perintä voi olla vaarassa.

Rahoittajan näkökulmasta moraalikadon riskiä voidaan pyrkiä vähentämään esimerkiksi tarkkailemalla yrityksen toimintaa, asettamalla ehtoja rahoituksen käytölle tai vaatimalla vakuuksia (Härmälä ym. 2021, 26—27). Näin rahoittaja voi varmistua siitä, että yritys käyttää saamansa rahoituksen tarkoituksenmukaisesti ja toimii rahoitussopimuksen ehtojen mukaisesti.

PK-yritysten kohdalla moraalikadon ongelma voi olla erityisen haasteellinen, koska näillä yrityksillä on usein vähemmän resursseja ja heikompi neuvotteluasema suhteessa rahoittajiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että pk-yritykset ymmärtävät moraalikadon ongelman ja pyrkivät toimimaan avoimesti ja vastuullisesti rahoitussuhteissaan. (Härmälä ym. 2021, 26—27.)

2.6 Positiivinen luottotietorekisteri

Keväällä 2024 käyttöön otettava positiivinen luottotietorekisteri tulee tarjoamaan tehokkaan keinon yksityishenkilöiden luottokelpoisuuden arvioimiseen. Positiivinen luottorekisteri voi auttaa vähentämään informaatioasymmetriaa tarjoamalla rahoittajille enemmän ja luotettavampaa tietoa lainoitettavien yritysten takaajien luottokelpoisuudesta. Tämä voi puolestaan helpottaa pk-yritysten pääsyä käyttämään velkarahoitusta, kuten factoringia, ja vähentää yrityksen tarvetta käyttää kalliimpaa oman pääoman ehtoista rahoitusta. (Verohallinto 2021.)

Moraalikadon näkökulmasta positiivinen luottorekisteri tulee tarjoamaan rahoitusyhtiöille paremman käsityksen yrityksen avainhenkilöiden luottohistoriasta ja velkojen nykytilasta. Siten se tulee mahdollistamaan edullisemmän rahoituksen ja paremmat sopimusehdot yrittäjille tiedon läpinäkymättömyyden vähentyessä. Toisaalta positiivinen luottotietorekisteri voi myös aiheuttaa haittaa yrittäjille, joilla on ollut maksuvaikeuksia. (Verohallinto 2021.)

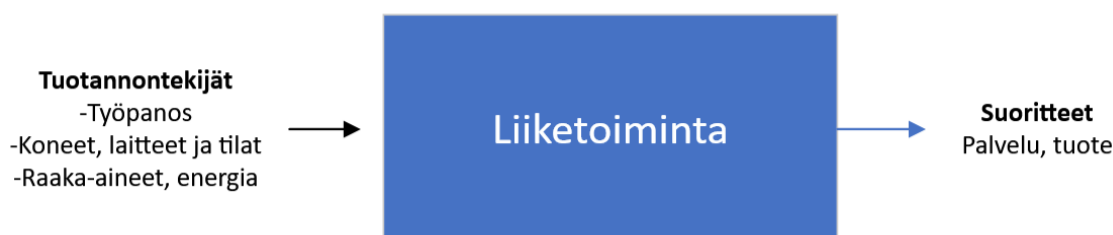
Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että keväällä 2024 voimaan astuva luottotietorekisteri tulee vaikuttamaan positiivisesti pk-yritysten rahoitukseen sekä Pecking order -teorian että moraalikadon näkökulmasta. Positiivinen luottotietorekisteri tulee vähentämään informaatioasymmetriaa sekä edistämään yritysten ja rahoitusyhtiöiden välistä luottamusta, vähentämällä moraalikadon vaaraa. (Verohallinto 2021.)

3 Kassankierto ja käyttöpääomarahoitus

3.1 Yrityksen talousprosessi ja kassankierto

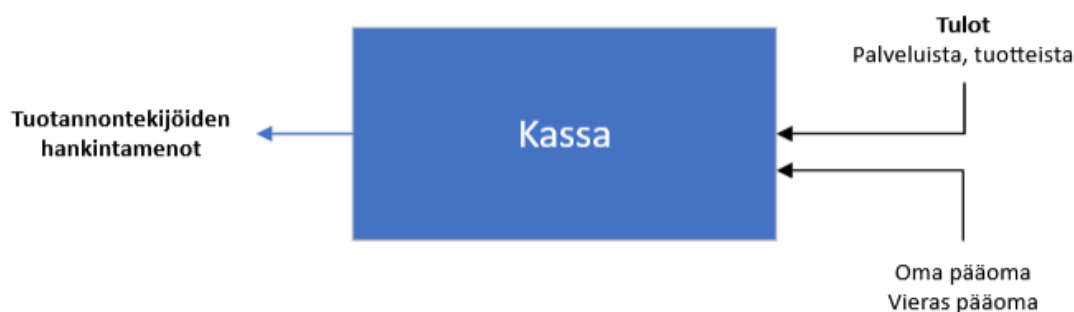
Yrityksen talousprosessi jaetaan reaali- ja rahaprosessiin. Reaaliprosessi kuvastaa prosessia, jonka avulla yritys luo arvoa asiakkailleen. Prosessin tuote voi olla joko tavara tai palvelu, jonka tuottamiseen yritys tarvitsee tuotannontekijäpanoksia, eli raaka-aineita, koneita, laitteita, tiloja ja työsuoritteita (Salmi 2022,

17—18.) Tuotannontekijäpanokset luonnollisesti siis vaihtelevat yrityksen reaali-prosessin tarpeiden mukaan, jolloin esimerkiksi tyypillinen alkutuotantoon keskittyvä teollisuusyritys vaatii kaikki edellä mainitut tuotannontekijäpanokset, kun taas palvelua tarjoavalla SaaS (Software as a Service) -yrityksellä voi olla tuotannontekijäpanoksina pelkästään vuokratilat ja työsuoritteet. Kuviossa 2 on kuvattu liiketoiminnan prosessi, jossa tuotannontekijöistä, kuten työpanoksesta, koneista ja energiasta luodaan suoritteita, kuten palveluja ja tuotteita.

Kuvio 2. Yrityksen pelkistetty reaali-prosessi (Salmi 2022).

Yrityksen rahaproessi kuvaa pääomien kulkua yritykseen ja siitä ulos. Käytännössä se kuvaa reaali-prosessia peilikuvana: tuotannontekijöitä vastaavat menot ja tuotteiden myyntiä saadut tulot. (Salmi 2022, 21—22.) Rahaproessin, ja laajemmin yrityksen talousprosessin ymmärtäminen on olennainen osa yrityksen taloushallintoa, eritoten silloin, kun toteutetaan liiketoiminnan kannattavuuslaskelmia ja hallinnoidaan kassankiertoa. Kuviossa 3 on havainnollistettu palvelujen ja tuotteiden myynneistä syntyneiden tulojen sekä oman- ja vieraan pääoman mahdollistamaa rahaproessia, jossa kassaan liikkuu sisään pääomia ja vastaavasti sisään tulleet pääomat käytetään tuotannontekijöiden hankintamenoihin.

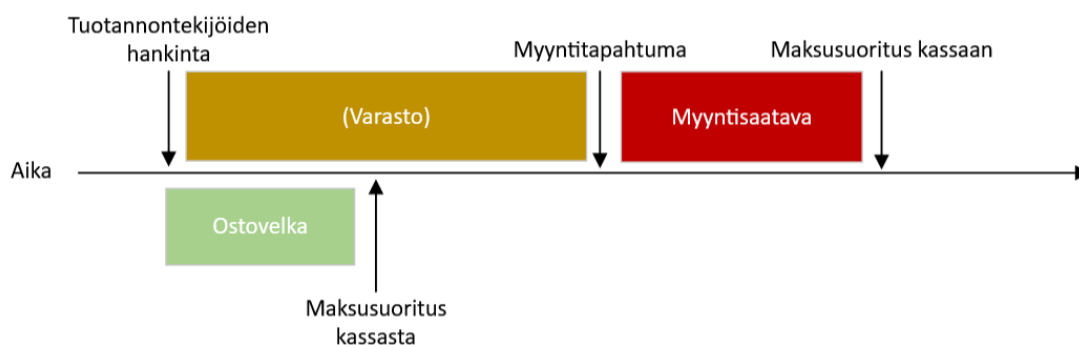

Kuvio 3. Yrityksen pelkistetty rahaprosessi (Salmi 2022).

Kassankierrolla tarkoitetaan yrityksen rahavarojen liikettä sisään ja ulos tietyllä aikavälillä. Tämä sisältää siis yrityksen käteismaksut ja tilisiirrot asiakkailta, sekä yrityksen hankintatoimien maksutapahtumat, eli tuotannontekijäpanosten luomat kulut. (Salmi 2022, 20—22.)

Kassankierto on tärkeä mittari yrityksen taloushallinnossa, koska se osoittaa, kuinka nopeasti yritys saa rahaa sisään ja millä tahdilla se käyttää sitä kassasta pois. Nopea kassankierto on yleisesti ottaen merkki terveestä yritystoiminnasta, sillä se osoittaa, että yrityksen liiketoiminta on tehokasta ja että sillä on riittävästi rahaa tehokkaaseen päivittäiseen liiketoimintaan. Hidasta kassankiertoa voidaan pitää merkinä yritystoiminnan tehottomuudesta, tai siitä että yrityksellä on runsaasti varastoa ja saatavia, jotka vaikuttavat negatiivisesti sen taloudelliseen tilanteeseen. Kassankiertoa voidaan nopeuttaa esimerkiksi myyntisaatavien kierron nopeuttamisella sekä vastaavasti ostovelkojen kiertoa hidastamalla. Mikäli yrityksen liiketoiminnan reaali prosessiin kuuluu olennaisesti varastointi, on varaston kiertonopeus myös olennainen osa kassankiertoa. (Salmi 2022, 20—22.)

Kassavirtoja voidaan kuvata yksinkertaisella aikajanamallilla (Kuvio 4), jossa on havainnollistettu ostovelkojen ja myyntisaatavien vaikutus kassan maksutapahtumiin.

Kuvio 4. Yksinkertaistettu kassavirtojen aikajanamalli.

3.2 Käyttöpääomarahoitus

Käyttöpääomalla tarkoitetaan yrityksen päivittäiseen toimintaan sitoutuvan pääoman määrää. Eri käyttöpääomarahoituksen muodot ovat tärkeitä suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa, sillä ne tarjoavat niille helposti saatavilla olevaa likviditeettiä.

Pankkilainat ovat käyttöpääomarahoituksen perinteisin muoto. Suomessa pankkilainat ovat yleisin rahoitusmuoto pk-yrityksille, Euroopan keskuspankin mukaan yli 70 prosenttia pk-yrityksistä toteaa pankkilainojen olevan sopivin pankkirahoitusmuoto. (Louhivuori 2014, 20.) Pankkilainojen etuna on niiden saatavuus ja usein kohtuulliset korkokustannukset. Haittapuolena on kuitenkin se, että lainojen saaminen voi edellyttää vakuuksia ja hyvää luottokelpoisuutta.

3.2.1 Luottolimiitit

Luottolimiitit ovat yksi keskeinen käyttöpääomarahoituksen muoto, jonka avulla yritykset voivat saada tarvitsemaansa rahoitusta nopeasti ja joustavasti. Luottolimiittejä usein myönnetään myös factoringin yhteydessä tehdyissä puitesopimuksissa, mutta suomalaisilla pk-yrityksille tarjotaan myös luottokortin tapaisesti toimivaa limiittiluottoa. (Nordea 2023; OP 2023.)

Luottolimiitti on pankin myöntämä jatkuva luotto, jonka puitteissa yritys voi nostaa tarvitsemansa määrän rahaa tililleen. Luottolimiitissä sovitaan yleensä tietty enimmäismäärä, jonka puitteissa yritys voi käyttää luottoa, sekä takaisinmaksuehdot. (Nordea 2023; OP 2023.)

Luottolimiitit voivat olla joko vakuudellisia tai vakuudettomia. Vakuudellisessa luottolimiitissä yrityksen on asetettava lainalle vakuus, esimerkiksi kiinteistö tai yrityksen omaisuus. Suomessa käytössä on myös Finnveran takaukset, joita voidaan hyödyntää osana luottolimiitin takauksia. Vakuudeton luottolimiitti puolestaan perustuu yrityksen maksukykyyn ja luottokelpoisuuteen. (Nordea 2023; OP 2023.)

Luottolimiitit ovat tärkeä osa pk-yritysten rahoitusta, sillä niiden avulla yritykset voivat turvata toimintansa jatkuvuuden ja vastata nopeasti rahoitustarpeisiinsa esimerkiksi kausivaihteluiden tai yllättävien kustannusten vuoksi. Luottolimiitit ovat myös joustavia, sillä yritykset voivat käyttää niitä tarpeen mukaan ja maksaa nostettua limiittipääomaa takaisin kuukausittaisia lyhennyseriä enemmän. (Nordea 2023; OP 2023.)

3.2.2 Leasing

Leasingilla (engl. "to lease") voidaan tarkoittaa laajaa kirjoa erilaisia sopimuksia, joihin liittyy jollakin tavalla vuokraa koskeva elementti. Yleisesti ottaen leasingista puhuttaessa tarkoitetaan länsimaissa rahoitusleasingiksi (financial leasing) kutsuttua sopimustyyppiä. Toinen leasingin muoto tunnetaan nimellä käyttö- tai huoltoleasing, jolla tarkoitetaan tavanomaisempaa irtaimiston vuokrausta. (Tempora 2022, 125.)

Rahoitusleasing on erityisesti yrityksille tarkoitettu rahoitusmuoto, joka tarjoaa yritykselle vaihtoehtoisen rahoitusmuodon tarvitsemansa tuotannontekijän tai muun investointikohteen hankkimiseen. Rahoitusleasingilla voidaan korvata omistuksenpidätysehtoon ja takaisinottoehtoon perustuva investointirahoitus tai pankkilainarahoitus erillisin vakuusjärjestelyin taikka lainamuotoinen joukkorahoitus vakuusjärjestelyin. Lainamuotoisia joukkorahoituksia käytettäessä yritys

jo lähtökohtaisesti hankkii tarvitsemansa kohteen omistukseensa toisin kuin tyypillisemmässä rahoitusleasingissa. (Tepora 2022, 125.)

4 Myyntisaatavat ja myyntisaatavien hallinta

4.1 Myyntisaatavat ja niiden teoria

Myyntisaatavilla tarkoitetaan myynnistä syntynyttä saatavaa, joka suoritetaan tavaran tai palvelun toimittamisen jälkeen. Myyntisaamisia syntyy useimmissa liiketoiminnoissa, koska käteiskauppa ei käytännöllisistä syistä ole aina mahdollista. (Salmi 2022, 236.) Myyntisaatavat ja ostovelat ovat yrityksen kassanhallinnan olennaisimpia osia, joista johdetaan mm. nettokäyttöpääoman kiertoaika, eli Cash Gap, jonka yrityksen tulisi minimoida (Niskanen & Niskanen 2016, 400).

Tässä opinnäytetyössä tarkemmassa tarkastelussa on nimenomaan myyntisaatavien kiertoaika ja sen hallinta. Muiden nettokäyttöpääoman kiertoaajan muuttujien pysyessä samana saa myyntisaatavien kiertoaikaa laskemalla vähennettyä rahoitettavan käyttöpääoman määrää. Myyntisaatavien kiertoaikaa voidaan vertailla yrityksen sisäisen historiallisen vertailun lisäksi myös muihin samalla toimialalla kilpaileviin yrityksiin ja toimialalta laadittuihin keskimääräisiin lukuihin (Niskanen & Niskanen 2016, 390).

Käytännössä myyntisaatavien kiertoaika kertoo tunnuslukuna sen, kuinka kauan yrityksellä kestää saada myyntituotot kassaan. Myyntisaamisten kiertoaikaa kuvataan yleensä yhden kalenterivuoden ajanjaksolla, mutta esimerkiksi kausipainotteisissa aloissa eri ajanjaksojen käyttäminen myyntisaatavien tunnuslukujen tarkastelussa on mielekäästä. Kassankierron optimoinnin näkökulmasta ideaalilanteessa yrityksen myyntisaamisten kiertoaika lähestyisi nolaa, eli kaavan 1 mukaisesti myyntisaamisten osuus suhteessa liikevaihtoon olisi mahdollisimman pieni.

$$\mathbf{Myyntisaamisten\ kiertoaika} = \frac{\mathbf{Myyntisaamiset}}{\mathbf{Liikevaihto\ (12\ kk)}} * 365$$

(1)

Myyntisaatavien kiertoajasta voidaan jatkaa myyntisaatavien kiertonopeus (kaava 2), joka kertoo, kuinka monta kertaa myyntisaatavat kertyvät kassaan tarkasteltavan ajanjakson aikana. Yrityksen tavoitteena on luonnollisesti nostaa kiertonopeus mahdollisimman korkeaksi vähentämällä myyntisaamisten kiertoaikaa.

$$\mathbf{Myyntisaatavien\ kiertonopeus} = \frac{365\ pv}{\mathbf{Myyntisaamisten\ kiertoaika}}$$

(2)

4.2 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmius (likviditeetti) kuvaa yrityksen kykyä suoriutua lyhyen aikavälin taloudellisista toimintaedellytyksistä (Ikäheimo ym. 2014, 78). Yleisesti voidaan todeta, että hyvällä tasolla oleva likviditeetti mahdollistaa yrityksen saumattoman liiketoiminnan, kun taas liiallinen likviditeetti kertoo jo toiminnan tehotomuudesta. Hyvällä tasolla oleva likviditeetti turvaa sen, ettei yritys joudu maksamaan ylimääräisiä kustannuksia esimerkiksi viivästyskoroista. Liiallinen likviditeetti taas enteilee siitä, että yrityksellä on vaikeuksia löytää rahalle investointikohteita.

Maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut ovat useimmiten erilaisia kiertonopeuden mittareita. Kiertonopeuden lisäksi maksuvalmiutta voidaan selvittää taseen lyhytvaikutteisista eristä laskettavin maksuvalmiustunnuslukuin, joista yleisimmät ovat quick ratio ja current ratio. (Niskanen & Niskanen 2016, 61.) Taseesta laskettavien tunnuslukujen heikkous on niiden staattisuus. Niiden antama kuva on tismalleen yhtenä ajankohtana, taseen laatimispäivänä käypä, jolloin tilikauden aikana tapahtuva vaihtelu ja maksuvalmiuden volatilitteetti ei ilmene yksinään

näistä tunnusluvuista. (Niskanen & Niskanen 2016, 61–62) Luonnollisesti tästä on johdettavissa, että tarkan kuvan yrityksen maksuvalmiudesta saa ainoastaan tutkimalla staattisten tunnuslukujen lisäksi kiertoaikaa laskevia tunnuslukuja, jotka on mielellään laskettu koko tilikaudelta.

Nettokäyttöpääoman kiertoajalla (Cash Gap) tarkastellaan varastojen, myyntisaamisten ja ostovelkojen kokonaisuutta. Tunnettaessa yrityksen käyttöpääoman osien kiertoajat, voidaan niistä johtaa nettokäyttöpääoman kiertoajan kaava (Niskanen & Niskanen 2016, 400). Kaavassa 3 on esitetty nettokäyttöpääoman kiertoajan kaava, jossa käyttöpääoman osien, eli myyntisaatavien, varaston sekä ostovelkojen kiertoajat muodostavat nettokäyttöpääoman kiertoajan.

Nettokäyttöpääoman kiertoaika

$$= \text{Myyntisaatavien kiertoaika} + \text{varastojen kiertoaika} \\ - \text{ostovelkojen kiertoaika}$$

(3)

Kuten kuvion 4 yhteydessä todettiin, on yrityksen intresseissä minimoida nettokäyttöpääoman kiertoaika. Esimerkiksi yritykselle, jolla oletetaan myyntisaamisten kiertoajaksi 60 päivää ja jonka varaston kiertoaika ja ostovelkojen kiertoaika on 30 päivää, saadaan kiertoajaksi 60 päivää.

$$\text{Kiertoaika} = 60 + 30 - 30 = 60 \text{ päivää}$$

(4)

Esimerkin yrityksellä tulee näin ollen rahoittaa jatkuvasti 60 päivän liikevaihdon kustannukset muiden muuttujien pysyessä samana.

Nettokäyttöpääomaprocentti (kaava 5) käsittelee nettokäyttöpääoman kiertoajan (Kaava 3) tavoin rahoitus- ja vaihto-omaisuuden (varastot) määrää. Nettokäyttöpääomaprocentti kertoo yrityksen maksuvalmiudesta suhteutettuna liikevaihdon muutokseen valitulla aikavälillä. Nettokäyttöpääoma lasketaan nettokäyttöpääoman kiertoajan kaavan mukaisesti, poistaen ainoastaan kiertoajan muuttujat, eli laskemalla yhteen rahoitus- ja vaihto-omaisuus ja vähentämällä summasta lyhytaikaisen vieraan pääoman. (Niskanen & Niskanen 2016, 62.)

$$\text{Nettokäyttöpääoma\%} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} * 100$$

(5)

Quick ratiolla eli niin sanotulla happotestillä kuvataan yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmiutta tunnusluvun muodossa. Maksuvalmiussuhteesta puhuttaessa tarkoitetaan yleisesti nimenomaan happotestiä. Toisin kuin current ratio, ei happotesti huomioi yrityksen vaihto-omaisuuden (varaston) arvoa, sillä vaihto-omaisuuden realisoidun arvon volatiliiteetti on suuri, eikä se siksi sovellu tarkkaan maksukyvyyn arviointiin. (CapitalBox 2022.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{(\text{Lyhytaikaiset velat} - \text{Lyhytaikaiset saadut ennakot})}$$

(6)

Kaavassa 6 olevaan rahoitusomaisuuteen lasketaan tavanomaisesti mukaan rahat, pankkisaamiset, rahoitusarvopaperit sekä lyhytaikaiset saatavat, kuten factoringin piirissä toimivat myyntisaatavat.

Quick ration tunnusluku soveltuu hyvin saman toimialan yritysten väliseen vertailuun, huomioiden kuitenkin toimialalle ominaiset seikat kuten tyypilliset maksuajat ja faktan, että quick ratio on hyvin volatiili tunnusluku, jonka arvo vaihtelee paljonkin tarkasteluajankohdan mukaan. Yleisesti ottaen voidaan todeta,

että happotestin lukema 1,00 on hyvä, sillä yrityksen rahoitusomaisuus riittää kattamaan kaikki lyhytaikaiset velat (CapitalBox 2022.)

Taulukko 2. Happotestin (Quick ratio) viitteelliset ohjearvot. (CapitalBox 2022)

Erinomainen	>1,50
Hyvä	1,00–1,50
Tyydyttävä	0,50–1,00
Välttävä	0,30—0,50
Heikko	<0,30

Current ratiota voi käsitellä quick ration laajempänä versiona, jossa likvidejä varoja tarkastellaan laajemmin osana maksuvalmiutta. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että vaihto-omaisuus oletetaan olevan myös nopeasti realisoitavissa, ja sille annetaan arvo osana yrityksen lyhytaikaisia varoja (kaava 7). (Ikäheimo ym. 2014, 79.) Current ratio voidaan myös käsittää nettokäyttöpääomana suhdelukumuodossa (Niskanen & Niskanen 2016, 61).

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

(7)

Lyhytaikaisten varojen ollessa näin ollen rahoitusomaisuuden ja vaihto-omaisuuden summa, muodostuu happotestistä current ratioon verrattuna konservatiivisempi tunnusluku. Current ration voidaan kuitenkin sanoa antavan tarkemman kuvan yrityksen maksukyvästä, sillä se ottaa enemmän muuttujia huomioon. Current ratiota laskettaessa tulee kuitenkin olla hyvin tarkkana vaihto-omaisuuden likviditeetistä ja sen realisoimisarvosta, jotta tunnusluku olisi mahdollisimman paikkaansa pitävä.

4.3 Myyntisaatavien hallinta

Myyntisaatavat itsessäänkin aiheuttavat kuluja yritykselle. Luotolla myynti sitouttaa käyttöpääomaa ja kassavirrat tapahtuvat myöhemmin, joten yritystoimintaa varten tarvittavia likvidejä varoja on saatava muualta tavoitella tehokasta liiketoimintaa. Myyntisaatavien rahoitus voi tapahtua omanpääoman tai vieraan pääoman avulla. Jälkimmäisestä aiheutuu luonnollisesti korkokuluja. (Talponen 2002, 14.)

Myyntisaamisten hallinnassa on käytännössä kyse saamisten seurannasta ja luottotappioriskien minimoimisesta. Maksuaikaa myönnettäessä on siis tärkeää säilyttää järkevä tasapaino, jossa ehtojen tulee löytää tasapaino myynnillisten ja riskienhallinnan seikkojen väliltä. (Niskanen & Niskanen 2016, 9–11.) Liian tiukat maksuehdot heikentävät yrityksen kilpailukykyä, ja liian löysät ehdot altistavat sen korkeammille luottotappioille ja pidentyneille myyntisaatavien kiert ajoille.

5 Factoring eli laskurahoitus

5.1 Factoringin käsite

Myyntisaatavien pitkät maksuajat voivat synnyttää käytännössä kaikille yrityksille lyhytaikaisen rahoituksen tarvetta. Nopeuttamalla myyntisaatavien tulouttamista pystytään turvaamaan yrityksen tulo-rahoituksen riittävyys, ja sitä kautta koko talousprosessin toimintavarmuus. Käteisvarojen riittävyyden turvaamiseksi myyntisaatavien keskimääräisen kiertoaajan on oltava lyhyempi kuin ostovelkojen keskimääräisen kiertoaajan. (Kallunki & Kytönen 2007, 88–90.)

Factoringilla tarkoitetaan rahoitusjärjestelyä, jossa yritykset saavat rahoitusta panttaamalla tai myymällä myyntisaatavansa rahoituslaitokselle. Suomessa tämä rahoitusmuoto tunnetaan yleisemmin nimellä laskurahoitus, ja näitä kahta

termiä käytetään opinnäytetyössä synonyymeinä. Factoringissa yrityksen myyntisaatava, kuten lasku, toimii vakuutena, jonka avulla rahoitusyhtiö myöntää rahoitusta yritykselle (Leppiniemi 2009, 142–143).

Factoringin tarkoituksena on helpottaa yritysten käyttöpääoman hallintaa ja tehostaa kassavirtaa nopeuttamalla saatavien maksuaikoja. Tämä tapahtuu siten, että rahoitusyhtiö maksaa yritykselle pääosan laskun arvosta etukäteen, jolloin yritys ei joudu odottamaan asiakkaan maksusuoritusta. Factoring voidaan toteuttaa monin eri tavoin, kuten täysimääräisenä tai osittaisena factoringina, jolloin rahoitusyhtiö rahoittaa joko koko laskun arvon tai vain osan siitä. (Leppiniemi 2009, 142–143).

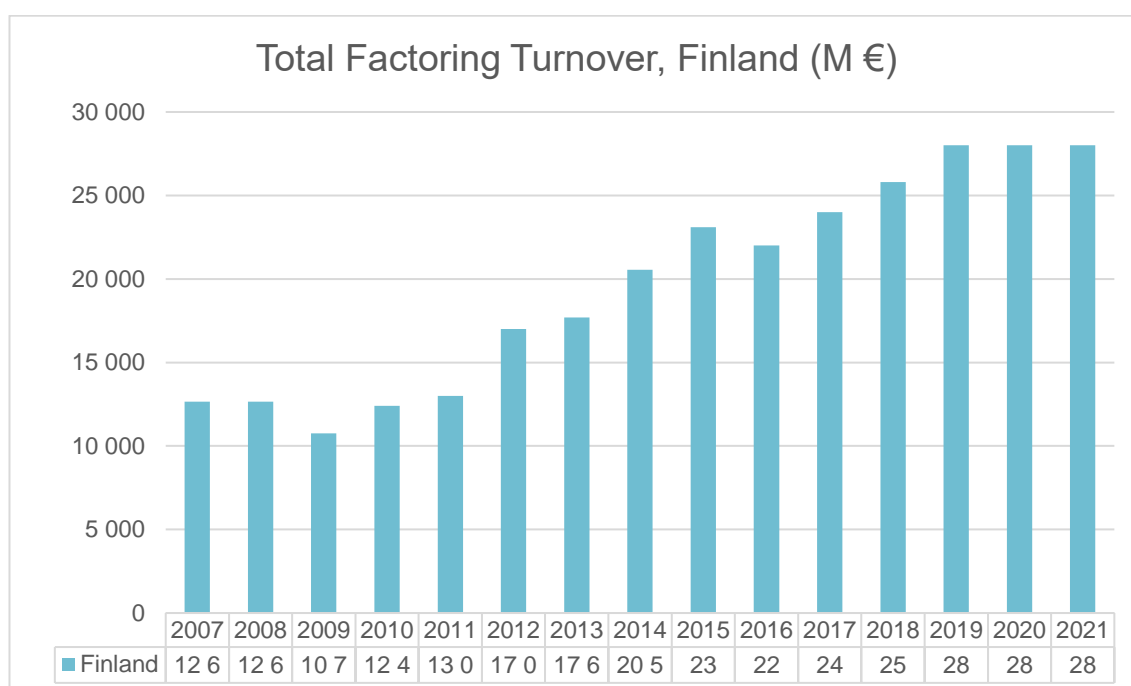
5.2 Factoringin kehitys

Factoringin historia voidaan juontaa aina hieman riippuen käytetyistä lähteistä joko Rooman keisarikuntaan tai aina muinaiseen Mesopotamiaan, Hammurabin kuningaskuntaan noin 1750 eaa. (Bakker & Klapper & Udell 2004, 5.)

Käsitteenä factoring tulee alun perin Yhdysvalloista. Factoring kehittyi toimintana tekstiiliteollisuuden tueksi Yhdysvalloissa 1890-luvulla, kun eurooppalaiset tuottajat tarvitsivat kauppaedustajia Yhdysvalloissa käytävän kaupan tukemiseksi. Ajan saatossa nimitys on muuttunut tavarantoimittajaan viittaavasta "agent factoring" -termistä rahoitusta kuvaavaan "credit-factoring" -termiin. (Tepora & Takki 1994, 14–15.)

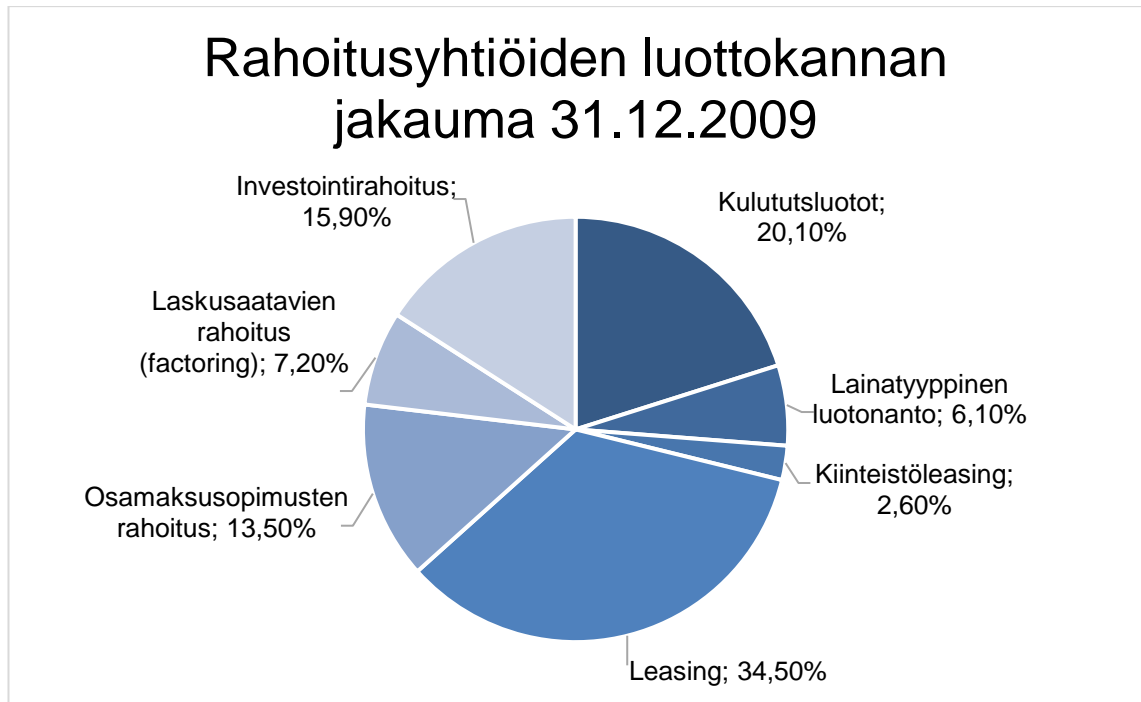
Euroopassa factoringin voidaan katsoa alkaneen 1950-luvulla, Skandinaviassa vastaavasti 1960-luvun alussa. Suomessa factoring, eli tuttavallisemmin laskurahoitustoiminta aloitettiin vuonna 1965. Vuoteen 1984 mennessä kaikilla suurilla pankkiryhmillä toimi factoringosasto osana rahoitusyhtiötoimintaa. Rahoitusyhtiöiden sääntely Euroopassa aloitettiin vuonna 1991 säädetyin rahoitustoimintalain mukaan. Rahoitustoimintalaki korvattiin luottotoimintalaille vuonna 1993. (Tepora & Takki 1994, 15–17.)

Nykyisillään factoringin volyymi kaikissa muodoissaan kattaa 10 % Euroopan bruttokansantuotteesta, maailmanlaajuisesti luvun ollessa noin 3,5 %. Euroopan factoringvolyymin ollessa täten 1,5 miljardia euroa vuosittain. Vuodesta 2008 factoringin volyymi on kasvanut Euroopassa 139,5 % vuoteen 2021 mennessä, ja esimerkiksi vuoden 2016 loppupuolella 90 % factoringsovimusten käyttäjistä Euroopassa oli pk-yrityksiä. (EU Federation Factoring and commercial finance 2023.)

Kuvio 5. Factoringin volyymin kehitys Suomessa (EU Federation Factoring and commercial finance, 2022)

Kuviosta 5 on selkeästi huomattavissa vuoden 2009 finanssikriisin vaikutukset suomalaisten yritysten factoringin käyttöön. Muuten factoring on palveluna kasvattanut volyymiä tarkasteluajanjaksolla keskimäärin 5,5 % vuosittain. Euroopan komission raportin mukaan vuonna 2019 10 % suomalaisista pk-yrityksistä oli käyttänyt factoringpalveluita huhti-syyskuun välisenä aikana. Vastanneista 78 %:lla factoringpalvelut eivät olleet varteenotettavia yritykselle. (Euroopan komissio b.)

Kuvio 6. Finanssialan Keskusliiton jäseninä olevien rahoitusyhtiöiden luottokannan jakauma (Finanssiala Ry 2009).

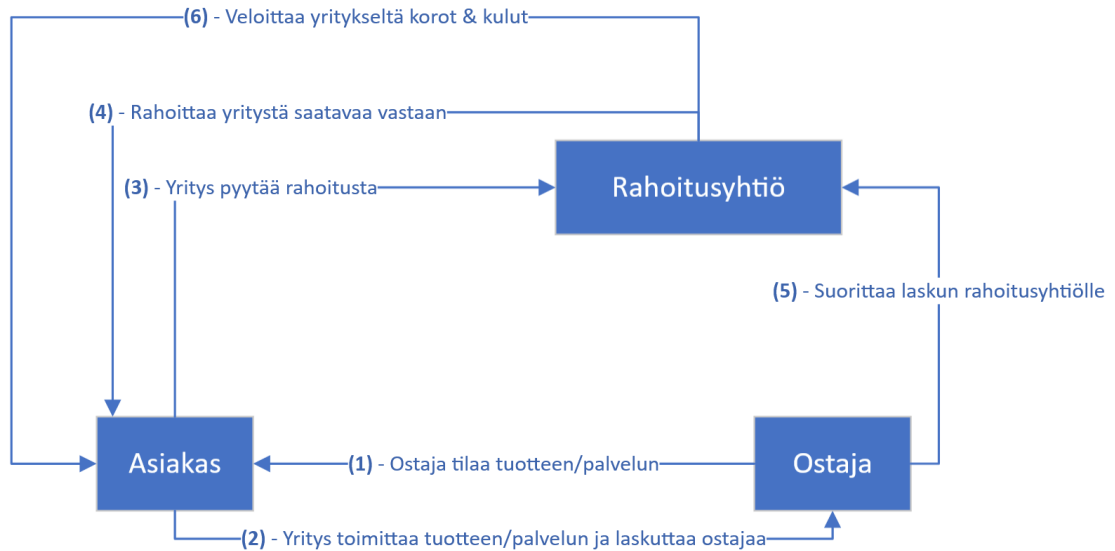
Kuviossa 6 on esitetty rahoitusyhtiöiden luottokannan jakauma vuodelta 2019. Kuviossa on mukana ainoastaan Finanssialan keskusliiton jäsenrahoitusyhtiöt, joten siitä ei voi tehdä johtopäätöksiä koko suomen factoringin tilasta, mutta 7,20 % osuus luottokannasta antaa suuntaa sille, miten laaja kokonaisuus factoringrahoitus on Suomessa muihin rahoitusinstrumentteihin verrattuna.

5.3 Factoringin toimintamalli

Factoringin keskeisimmät osapuolet ovat rahoitettava yritys, rahoitusyhtiö sekä myyntisaatavan kolmas osapuoli. Rahoitusyhtiöt voivat käyttää myyntisaatavien turvana myös vakuutusyhtiöitä, joiden funktiona on yleensä tarjota rahoitusyhtiölle luottovakuus suojaamaan asiakkaan maksukyvyttömyydeltä. Myyntisaamisten luottotappioriski säilyy factoringluotossa aina myyntisaamisten myyjällä.

Tyypillisin factoringin muoto suomessa on ”panttaustyylinen”, jossa rahoitusyhtiö ei osta itselleen saatavia, vaan myöntää luottoa asiakkaan myyntisaatavia vastaan. Nykyisin lukuisat rahoitusyhtiöt ostavat myyjäyritysten laskusaatavia

sen sijaa, että myyjäyritystä luototettaisiin myyntisaatavia vastaan. Tämä myös yleisesti siirtää kolmannen osapuolen (ostajan) maksukykyyn liittyvän riskin rahoittajalle. (Tepora 2022, 45—46.)

Kuvio 7. Factoringprosessin osapuolet ja vaiheet (Cumming 2012).

5.4 Esimerkki factoringrahoituksesta

Kuviossa 7 kuvatun prosessin mukaisesti Ostaja tilaa tuotteen tai palvelun pk-yrittäjältä, joka on tarjonnut asiakkaalleen maksuajaksi 60 päivää. Kauppa toteutuu ja pk-yrittäjälle muodostuu myyntisaamisia. Tämän jälkeen pk-yrittäjä hakee factoringia tarjoavalta rahoitusyhtiöltä luottoa yksittäistä laskusaatavaa vastaan, jonka rahoitusyhtiö toteaa rahoituskelpoiseksi. Rahoitusyhtiö tekee asiakkaallensa sopimuksen, jossa rahoitusyhtiö tarjoutuu rahoittamaan 90 % laskusaatavasta 4 % provisiolla.

Rahoitusyhtiö toteuttaa rahoituksen, tilittäen pk-yrittäjälle 90 % laskusaatavan summasta. Maksuajan umpeutuessa tuotteen tai palvelun ostaja maksaa avoimen laskunsa suoraan rahoitusyhtiölle, jolloin rahoitusyhtiö vähentää loppumaksusta provision lisäksi mahdolliset muut sopimuksessa mainitut kulut ja tilittää loppusumman pk-yrittäjälle.

Käyttäen Kasvurahoituksen sivuilta löytynyttä laskurahoituksen hinnoittelua, olisi edellisen esimerkin tapauksessa kustannukset seuraavanlaiset:

Taulukko 3. Laskurahoituksen esimerkkikustannukset (Kasvurahoitus 2023).

Laskun summa	10000 €
Rahoitusaste	9000 €
Provisio (4 %)	400 €
Käsittelymaksu	10 €

Jolloin 10 000 €:n myyntisaatavalle pk-yrittäjä saa heti rahoitusta 9 000 €, lopputilityksen ollessa $1\ 000\ € - 400\ € - 10\ € = 490\ €$. Esimerkissä yhden 60 päivän maksuehdolla tehdyn laskun rahoituskulut olisivat siis 510 € eli 5,1 %.

5.5 Factoringin lainsäädäntö

Suomessa ei ole käytössä erillistä factoringia koskevaa lainsäädäntöä, jolloin factoringiin sovelletaan säännöksiä velkakirjalaista, kauppalaista ja kauppakaaresta. Tavanomaisin factoringjärjestely on Suomessa panttaustyylinen järjestely, jossa laskusaatavat siirretään rahoitusyhtiölle vakuudeksi luottoa vastaan. Luotto on tavanomaisesti rahoitussopimuksen mukaisen limiitin puitteissa nostettava määrä, jota yritys voi nostaa lähettämiään laskusaatavia vastaan. (Tepera 2022, 293)

Factoring-sopimuksessa osapuolet ovat yleensä sopineet, että laskusaatavat siirtyvät rahoittajalle vakuudeksi rahoitussopimukseen perustuvien saatavien osalta. Vakuutustarkoituksen voi päätellä paitsi osapuolten käyttämästä terminologiasta, myös siitä, että myyjäyritys kantaa riskin ostajavelallisen maksukyvyttömyydestä rahoitussopimuksen mukaisesti. Näin ollen, jos ostaja ei suorita

maksua eräpäivänä rahoittajalle siirretylle saatavalle, rahoittajalla on oikeus poistaa kyseinen saatava hyväksytyjen luototettavien saatavien määrästä rahoitussopimuksessa määriteltujen ehtojen mukaisesti. (Tepora 2022, 289.)

Tepora kirjoittaaakin, ettei saatavan siirto asiakasyritykseltä rahoittajalle ei ole tässä mielessä lopullinen oikeustoimi, sillä rahoittaja ei ota vastuuta siirretyn saatavan laadusta. Ostajien (velallisten) maksukyvyttömyydestä johtuva luottoriski säilyy myyjäyrityksellä sopimuksen mukaisesti velkakirjalain 9 §:n perusteella. (Tepora 2022, 289.) On kuitenkin huomattava, että osa palveluntarjoajista hoitaa laskujen valvonnan asiakkaiden puolesta. Erityisesti pk-yritysten näkökulmasta rahoituslaitosten suorittama maksuliikenteen seuranta, maksumuistutukset ja perintätoimet ovat pois yrittäjän taakasta, joka voidaan nähdä yhtenä factoringin hyötynä. (Intrum 2023.)

5.6 Factoring pk-yrityksille

Kuten Berger ja Udell (1998) totesivatkin, on pk-yritysten tietojen läpinäkymättömyys ongelmana rahoituksessa. Mitä heikommin yrityksestä on tietoa saatavilla, sitä korkeammaksi rahoituslaitokset arvioivat kokemansa riskin. Cummings (2012) korostaa muun muassa seuraavia factoringin ominaisuuksia tavanomaisiin yrityslainoihin verrattuna:

- Luoton saaminen factoringissa nopeimmillaan saman vuorokauden aikana, jolloin se sopii eritoten äkillisten rahoitustarpeiden täyttämiseen. Käyttöpääoman kierto nopeutuu huomattavasti, jolla voidaan kasvattaa yritystoimintaa.
- Yritys ei ota factoringissa velkaa, eikä siten heikennä omaa pääomarakennetta (ks. Quick- ja Current Ratio). Toisaalta yrityksen maksukyky eikä velkaantuneisuus vaikuta paljoa factoringin myöntöön, sillä myyntisaatavan voidaan katsoa takaavan koko myönnetty luotto.
- Yrityksen ei tarvitse asettaa reaali- tai henkilövakuuksia, eikä toimittaa kattavia tilinpäätöstietoja luoton myöntämiseksi.

Etenkin pk-yritysten näkökulmasta nämä kolme Cummingsin (2012) mainitsemaa factoringin etua ovat merkitseviä tavanomaisiin rahoituslähteisiin verrattuna. Toisaalta Cummings argumentoi myös factoringin haittapuolien olevan huomionarvoisia. Factoring ei rahoitusmuotona ensinnäkään sovi kaikille yritysmuodoille muun muassa toimialasta, asiakkaan maksuhistoriasta, erillisistä sopimuksista tai laskutettavan tavaran tai palvelun tyypistä johtuen. Factoring on myös rahoitusmuotona kallis esimerkiksi yrityslainoihin verrattuna, sillä rahoituslaitosten hallinnointipalkkioiden ja provisioiden todelliseksi vuosikoroksi muodostuu etenkin suurien laskutuskantojen yhteydessä verrattain suuri erä. On syytä huomata, että factoringpalvelun tärkein taloudellinen hyöty liittyy pääasiassa kassavirran parantamiseen ja niiden yritysten tukemiseen, jotka kamppailevat lyhytaikaisten kassavajeiden kanssa. (Cummings 2012.)

6 Kysely

6.1 Kyselyn toteutus

Valitsin kyselyn menetelmäksi työni empiirisen osion toteuttamiseen, koska uskoin sen tarjoavan kattavimman näkemyksen suomalaisten pk-yritysten factoringin käyttöön. Kysely oli kvantitatiivinen, mutta se sisälsi myös joitakin avoimia kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli saada yrittäjiltä vahvistusta viitekehyksessä huomioiduille seikoille tai toisaalta haastaa olemassa olevaa kirjallisuutta ja aiempia tutkimuksia.

Kyselyn ensisijaisena tavoitteena oli saada selville, kuinka suuri osa pk-yrityksistä käyttää factoringia. Toissijaisena tavoitteena oli saada lisätietoa suomalaisten pk-yritysten erilaisista rahoitusratkaisuista, factoringin ollessa tutkimuksen keskiössä. Kyselyssä pyrittiin selvittämään myös muiden rahoituslähteiden käyttöä sekä factoringpalvelujen tunnettuutta pk-yritysten keskuudessa. Lisäksi selvitettiin, mitkä yrityksen taustamuuttujat vaikuttavat siihen, käyttääkö yritys factoringia osana rahoitusratkaisujaan.

Kyselyn kysymykset suunniteltiin niin, että kohderyhmän, eli pk-yritysten, olisi mahdollisimman helppo ymmärtää ja vastata niihin. Tämä tehtiin välttääksemme tilanteita, joissa kyselytutkimuksen monimutkaisuus olisi vähentänyt sekä vastausten määrää että niiden laatua. Mielestäni tämä valinta oli perusteltu, koska pk-yrityksillä on usein rajalliset resurssit palkata taloushallintoon erikoistuneita asiantuntijoita, ja yrittäjien oma talousosaaminen saattaa muodostua esteeksi merkittävälle osalle vastaajista.

Opinnäytetyön kvantitatiivinen kysely kohdistui suomalaisiin pk-yrityksiin. Kysely toteutettiin maaliskuussa 2023, ja siihen saatiin yhteensä 26 vastausta. Kyselyn aineisto kerättiin avoimista tietolähteistä, ja kaikille tavoitelluille yrityksille lähetettiin sama kyselylomake, joka on liitteenä 1. Kysely lähetettiin yhteensä 283 yrittäjälle, jolloin vastausprosentiksi muodostui 9,2 %.

Kyselyn tarjoaa tietoa suomalaisten pk-yritysten factoringin käytöstä ja niiden rahoitusratkaisuksista. Vaikka vastausten lukumäärä jäi alhaiseksi, saatiin kuitenkin kerättyä aineistoa, joka antaa suuntaa siitä, miten pk-yritykset hyödyntävät factoringia rahoituksessaan. Tulokset voivat auttaa ymmärtämään paremmin pk-yritysten rahoitustarpeita sekä auttaa factoringpalveluja tarjoavia rahoituslaitoksia kehittämään tarjontaansa vastaamaan paremmin näiden yritysten tarpeisiin.

Tutkimustulosten perusteella voidaan myös tunnistaa mahdollisia kehityskohteita factoringin tunnettavuuden ja käytön lisäämiseksi suomalaisten pk-yritysten keskuudessa. Tämä voi sisältää esimerkiksi tiedotuskampanjoita, koulutusta tai neuvontaa, joiden avulla yrittäjät voivat parantaa talousosaamistaan ja hahmottaa paremmin factoringin hyötyjä ja mahdollisuuksia yrityksensä rahoituksessa.

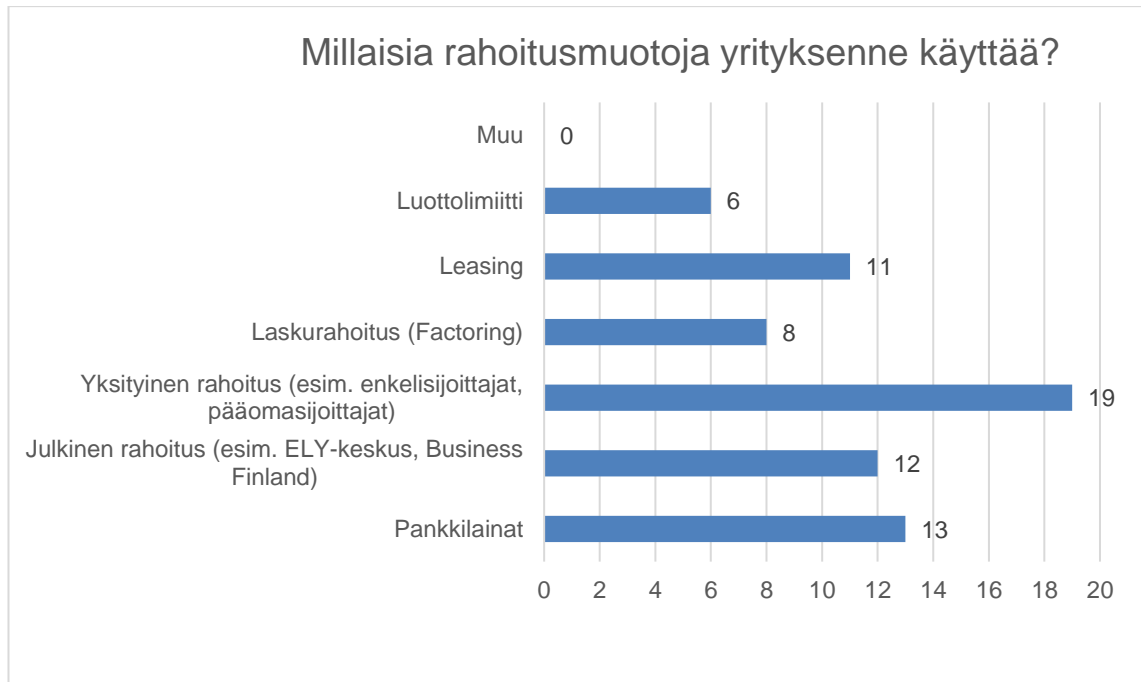
On kuitenkin tärkeää huomioida, että tulokset perustuvat rajalliseen otantaan ja saattavat poiketa koko pk-yrityskentän todellisuudesta. Jatkotutkimuksissa olisi hyvä pyrkiä laajempaan otantaan ja mahdollisesti tarkastella myös muita rahoitusmuotoja kattavammin, jotta saataisiin kattavampi kuva suomalaisten pk-yritysten rahoitusratkaisuksista ja factoringin roolista niiden joukossa.

6.2 Tulokset

Kyselyssä oli yhteensä 16 kysymystä, joista kolme oli taustatietokysymyksiä. Kysely oli lisäksi jaettu siten, että riippuen vastauksesta kohtaan ”Onko yrityksellenne kokemusta laskurahoituspalveluiden käytöstä” vastaaja ohjattiin joko tarkentaviin kysymyksiin laskurahoituksen käytöstä tai vastaavasti kysymyksiin siitä, miksi yrittäjä ei ollut käyttänyt laskurahoituspalveluita. Kun vastaaja vastasi ”Kyllä”, hänet ohjattiin vastaamaan kysymyksiin 3–10. Kieltävällä vastauksella kysymykset 3—10 ohitettiin ja vastaaja vastasi ainoastaan kysymyksiin 11—13, minkä jälkeen lopuksi oli kaikille vastaajille yhteiset taustatietokysymykset.

Ensimmäinen kysymys käsitteli yritysten käyttämiä rahoitusmuotoja. Kysymyksen asettelu oli yksinkertainen, eikä vastaajilta täsmennetty tarkemmin eri rahoituslähteiden merkitystä tai laajuutta osana rahoitusta. Kysymyksen tarkoituksena oli luoda kuva vastaavien yritysten rahoituslähteistä ja muodostaa mahdollisia johtopäätöksiä yhdistelemällä vastauksia myöhempiin kysymyksiin.

Vastaukset ensimmäiseen kysymykseen olivat muuten linjassa odotusten kanssa, mutta julkisen rahoituksen osuus vastauksista nousi esiin. Kuten kuvio 8 on havaittavissa, yhteensä 73,1 % vastaajista oli saanut julkista rahoitusta (esim. ELY-keskus, Business Finland tms.). Tämä selittyy pitkälti koronakriisin aikana näiden toimijoiden myöntämiin suoriin, vastikkeettomiin tukiin. Tämä tulos sinänsä yllättää, sillä työ- ja elinkeinoministeriön 2021 julkaiseman tutkimuksen mukaan yrityksen koko on suoraan korreloinut haettujen koronatu- kien kanssa. Pienimmät yritykset ovat hakeneet tukia selvästi muita yrityksiä pienemmällä todennäköisyydellä (Kutilainen & Nokso-Koivisto & Toivanen 2021).

Kuvio 8. Yritysten käyttämät rahoitusmuodot.

Muuten käytettyjen rahoitusmuotojen vastaukset vastaavat Finanssialan Keskusliiton jäsenien avoimen luottokannan lukuja (ks. kuvio 5) ainakin suuntaa antavasti. Näiden kahden välille ei valitettavasti ole mielekäästä tehdä laajempaa vertailua, sillä kyselytutkimuksen aineisto rajoittuu vain pk-yrityksiin, ja Finanssialan Keskusliiton luvut ovat varsin vanhoja.

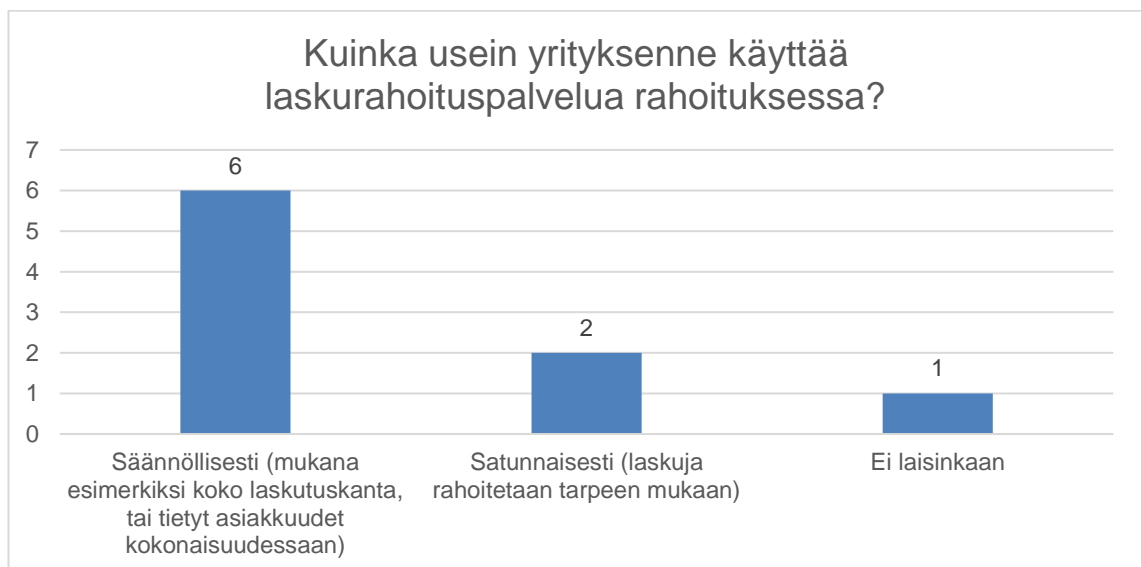
Vastaukset ovat mielenkiintoisia Pecking order -teorian kannalta. Teorian mukaan yritysten tulisi suosia velkarahoitusta oman pääoman ehtoisen rahoituksen sijaan, jolloin yksityisen rahoituksen osuuden olettaisi olevan pienempi. Tässä vastaan tulevat teorian ja pk-yrittäjien todellisuudessa kohtaamien realiteettien ero, jossa käytännössä kaikilla pk-yrittäjillä on yritystoimintansa rahoituksessa ainakin jossain osin yksityistä rahoitusta liiketoiminnan rahoituksen tukena. Tyyppillisesti pk-yrittäjistä puhuttaessa tarkoitetaan yrittäjän omia henkilökohtaisia varoja, joita hän joko sijoittaa lisää yritykseen tai jättää voittoja nostamatta.

Toisaalta Euroopan komission julkaisun mukaan enkelisijoittajien rahoitus ja epäviralliset sijoitukset ystäviltä ja perheenjäseniltä muodostavat pääosan oman pääoman rahoituksesta eritoten varhaisessa vaiheessa oleville pk-yrityksille.

Näiden rahoitusmuotojen merkitys on kasvanut entisestään, koska lainarahoituksen saatavuus jopa henkilötakauksilla on vähentynyt radikaalisti vuoden 2008 luottokriisin alusta lähtien. (Euroopan komissio 2010, 45.)

Kuvio 9. Onko yrityksellänne kokemusta laskurahoituspalveluiden käytöstä?

Kuvio 10. Kuinka usein yrityksenne käyttää laskurahoituspalvelua rahoituksessa?

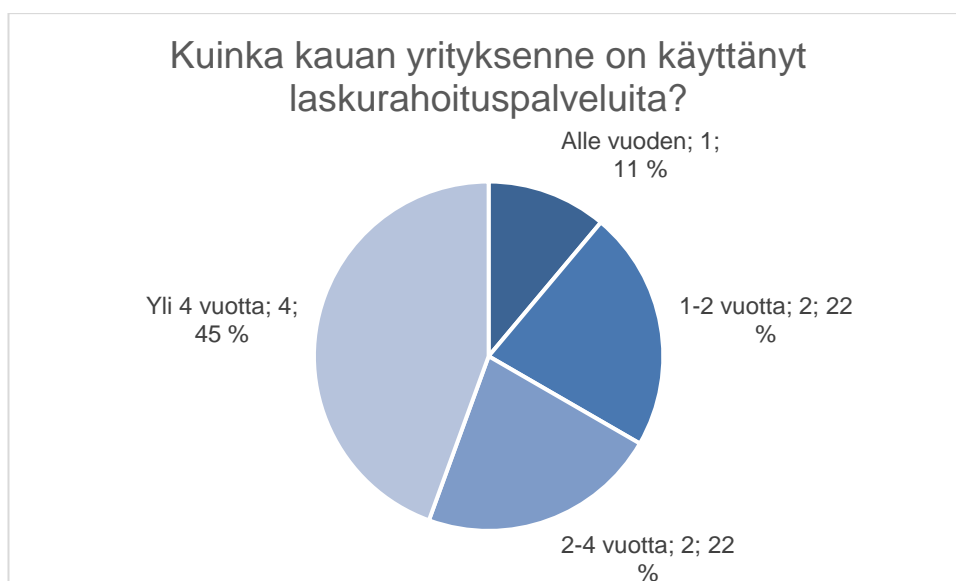
Kyselytutkimuksen vastauksista kävi ilmi (ks. Kuvio 10), että suurin osa kysymykseen yksi (Kuvio 9) "kyllä" vastanneista yrityksistä (66,67 %, N=6) hyödynsi

aktiivisesti factoringia, joka kattoi joko koko laskutuskannan tai vain tiettyjen asiakkuuksien laskutuksen. Nämä yritykset olivat toimineet neljä vuotta tai kauemmin, ja puolet niistä (N=3) kuului rakennusosalalle. Kaikki nämä rakennusalan yritykset olivat pieniä yrityksiä.

Kyselyyn osallistuneista yhtiöistä ainoastaan yksi yritys, pitkään toiminnassa ollut yleisagentuuritoimintaa harjoittava mikroyritys, vastasi kysymykseen yksi "ei". Lisäksi kaksi satunnaisesti myyntisaamiaan rahoittavaa yritystä olivat molemmat vanhempia mikroyrityksiä. Näistä yrityksistä toinen toimi rakentamisalalla, kun taas toinen keskittyi vesihuolto-, viemäri- ja jätevesihuollon, jätehuollon sekä muun ympäristön puhtaanapitoon.

Tämän otoksen pienuudesta huolimatta voidaan päätellä, että factoringin käyttö on yleistä erityisesti rakennusosalalla, jossa yritykset kohtaavat usein kassavirtaan liittyviä haasteita johtuen esimerkiksi projektien pitkistä maksuajoista ja epävarmoista aikatauluista. SAFE Analytical Reportissa kaksi suurinta factoringrahoituksen käyttäjää olivat teollisuus ja rakennusala. Rakennusosalalla 6 % kaikista vastanneista pk-yrityksistä oli käyttänyt factoringia viimeisen kuuden kuukauden aikana. (Euroopan komissio b.) Pienet rakennusalan yritykset saattavat hyötyä factoringista erityisesti, sillä se auttaa parantamaan kassavirtaa ja vähentämään riskejä, jotka liittyvät luottotappioihin ja myyntisaatavien kiertoaikojen pidentymiseen.

On kuitenkin syytä huomioida, että kyselyyn osallistuneiden yritysten määrä oli rajallinen, eikä tuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia suomalaisia pk-yrityksiä. Jatkotutkimuksissa olisi hyvä tarkastella factoringin käyttöä laajemmalla otoksella ja eri toimialoilla, jotta voitaisiin saada tarkempi kuva factoringin merkityksestä suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa.

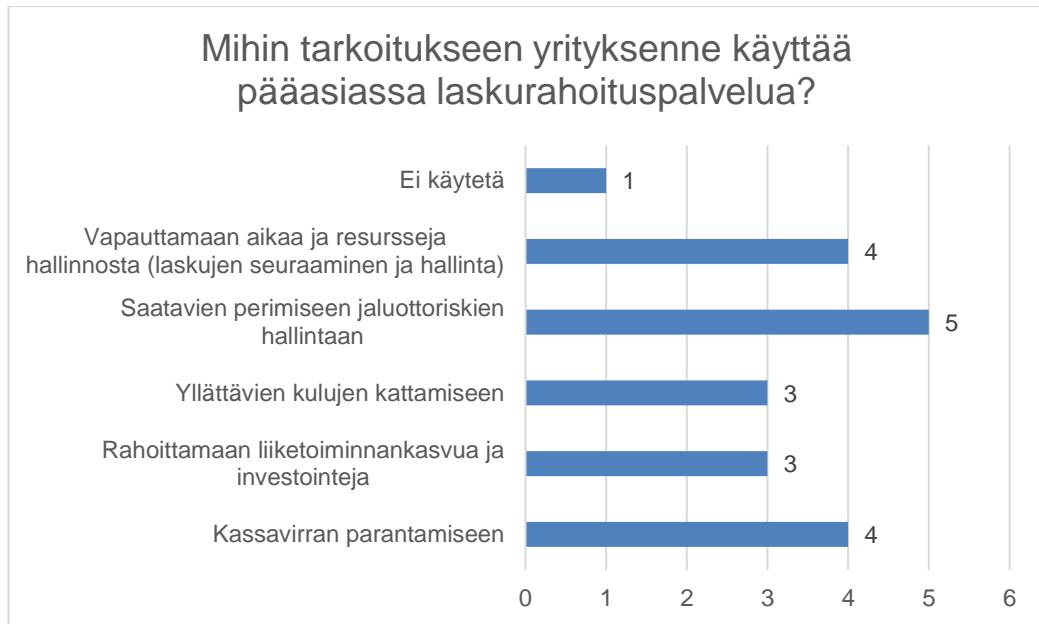

Kuvio 11. Kuinka kauan yrityksenne on käyttänyt laskurahoituspalveluita?

Kuten kuviossa 11 huomataan, suurin osa (66,67 %) laskurahoituksen käyttäjistä oli käyttänyt palveluita yli 2 vuotta, mikä viittaa siihen, että monet yritykset pitävät factoringia pitkäaikaisena rahoitusratkaisuna ja ovat tyytyväisiä siihen. Prosenttiosuus voi kertoa myös siitä, että factoringin käyttö on vakiintunut osaksi näiden yritysten rahoitusstrategiaa.

Kaikki yritykset, jotka olivat käyttäneet factoringia, olivat olleet toiminnassa yli 4 vuotta, joten yrityksen ikäkään ei ainakaan tämän aineiston mukaan selittänyt sitä, miksi osa yrityksistä oli lopettanut factoringin käytön. Tämä havainto osoittaa, että factoringin käyttö ei ole sidoksissa vain tiettyyn yrityksen elinkaaren vaiheeseen, vaan se voi olla hyödyllinen rahoitusmuoto monille yrityksille riippumatta niiden iästä.

Tämän aineiston perusteella ei kuitenkaan voida suoraan päätellä, miksi jotkut yritykset ovat lopettaneet factoringin käytön. Syitä voi olla monia, kuten yrityksen taloudellisen tilanteen paraneminen, muut rahoitusvaihtoehdot, kuten perinteiset yrityslainat tai julkinen rahoitus.

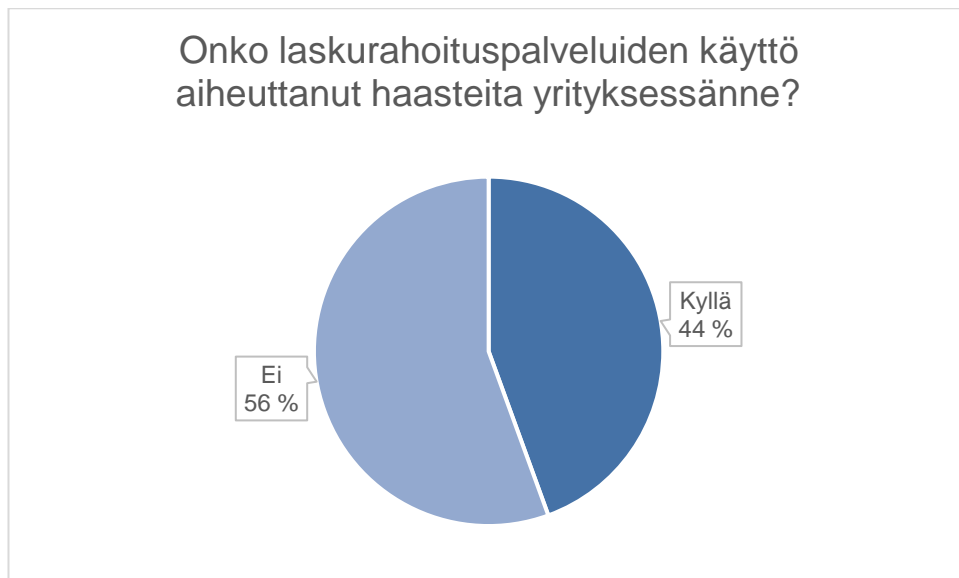

Kuvio 12. Mihin tarkoitukseen yrityksenne käyttää pääasiassa laskurahoituspalvelua?

Factoringia käyttävistä yrityksistä suurin osa käytti palvelua pääasiassa laskusaatavien perimiseen ja luottoriskien hallintaan. Etenkin pk-yrityksille laskusaatavien seurannan ja perintätoimien ulkoistaminen on houkutteleva factoringin ominaisuus kassavirran parantamisen ohessa, kuten kuviosta 12 on havaittavissa. Pienemmillä yrityksillä resurssit ovat varsin rajalliset, ja taloushallinnon ulkoistamistoimenpiteet ovat varsin yleisiä.

Kuvio 13. Laskurahoitus on ollut tärkeässä osassa yrityksemme rahoitusta.

Kuvio 14. Onko laskurahoituspalveluiden käyttö aiheuttanut haasteita yrityksessänne?

Suurimmalla osalla (56 %) yrityksistä factoringpalvelut eivät olleet aiheuttaneet liiketoiminnalle ongelmia (ks. Kuvio 14). Yritykset, jotka olivat kohdanneet haas-

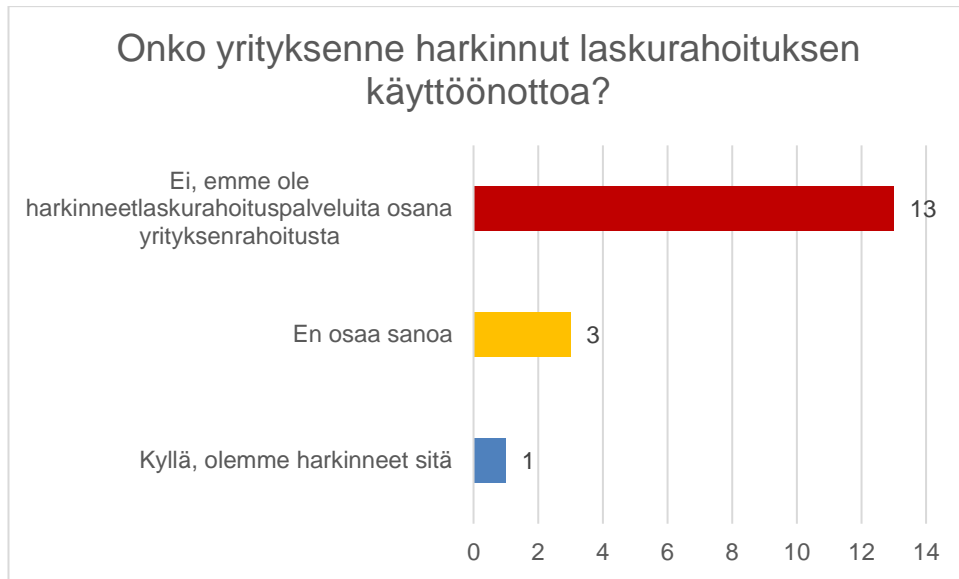
teita, ilmoittivat kirjanpidon pääasialliseksi ongelmaksi (100 %), kun taas laskusaatavien siirrossa ja toimittamisessa oli ongelmia puolella "Kyllä" -vastanneista yrityksistä.

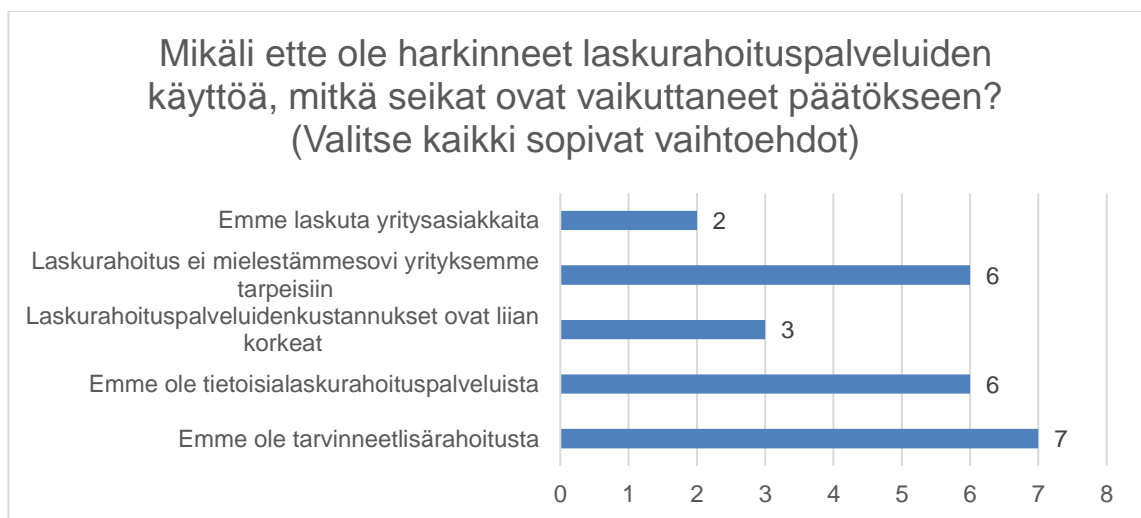
Kuvio 15. Mitä palveluntarjoajia olette käyttäneet laskurahoituksessa?

Factoringia käyttävillä yrityksillä palveluntarjoajina oli useimmin pienempi rahoituslaitos. Suurempia liikepankkeja käytti ainoastaan kaksi vastaajista, eli 25 % niistä, jotka käyttivät factoringia vastaushetkellä (ks. kuvio 15). SVEA nousi kyselytutkimuksessa suosituimmaksi rahoituslaitokseksi, mutta otannan koon takia palveluntarjoajien jakaumasta toimialalla ei voi tehdä johtopäätöksiä.

Kyselyyn vastanneista 65,4 % (N=19) ei käyttänyt aktiivisesti factoringpalveluita. Näistä vastaajista ainoastaan yksi oli harkinnut factoringin käyttöä osana yrityksen rahoitusta (ks. Kuvio 16). Vastaajissa oli edustettuna laaja kirjo eri toimialoja, joka oli odotettavissa, sillä factoringin käyttäjät painottuivat alihankinta-toimialoille sekä eritoten rakennusalalle. Kuviosta 17 käy ilmi, että pk-yrityksillä oli lukuisia eri syitä, joiden takia ne eivät käyttäneet factoringia.

Kuvio 16. Onko yrityksenne harkinnut laskurahoituksen käyttöönottoa?

Kuvio 17. Mikäli ette ole harkinneet laskurahoituspalveluiden käyttöä, mitkä seikat ovat vaikuttaneet päätökseen?

7 Johtopäätökset ja yhteenveto

7.1 Opinnäytetyön toteutus ja saadut tulokset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää factoringin osuus suomalaisten pk-yritysten käyttöpääomarahoituksessa. Lisätutkimuskysymyksenä oli selvittää, mitkä

factoringin ominaisuudet olivat suomalaisten pk-yrittäjien mielestä merkittävimpiä.

Työn teoriaosuudessa käsiteltiin factoringia sekä laajemmin käyttöpääomarahoitusta, käyttöpääomarahoituksen instrumentteja, myyntisaatavia ja niiden hallintaa, kassavirtaa ja yleisesti pk-yritysten rahoitusta. Factoringin ymmärtämiseksi on syytä olla hyvä ymmärrys yritysrahoituksen kokonaisuudesta, sillä factoring on hyvin spesifiin tarpeeseen luotu palvelu. Opinnäytetyön teoriaosuus rakennettiin etenemään loogisesti laajemmasta kokonaisuudesta eli yritysrahoituksesta kassankiertoon ja käyttöpääomarahoitukseen, josta tarkasteltiin erityisesti myyntisaatavia ja myyntisaamisten panttaamista vasten myönnettyä rahoitusta eli factoringia.

Teoriaosuuden havainnot yhdistettiin opinnäytetyön ohella toteutettuun kyselyyn, jolloin pystyttiin vahvistamaan teoriaosuudessa ilmenneitä havaintoja. Merkittävimpiä näistä olivat Cummingsin (2012) toteamat factoringin hyödyt ja toimialajakauma, jotka ilmenivät myös kyselyn vastauksissa ja Euroopan komission julkaisussa (Survey on the access to finance of enterprises). Vaikka otoksen pienen koon takia ei ole tehtävissä johtopäätöstä factoringin käytön tilasta yleisesti, voidaan kuitenkin todeta, että kyselyn tulokset olivat linjassa viitekehyyseen ja aikaisempiin tutkimuksiin.

Kyselyssä ilmeni myös, että pk-yrittäjät arvostivat laskusaatavien seurannan ja perintätoimien ulkoistamista yhtä paljon, kun kassankierron nopeuttamista, jota pidetään factoringrahoituksen pääasiallisena funktiona. Tämä osoittaa, että pk-yrittäjille factoring tarjoaa monipuolisia etuja ja että he näkevät sen paitsi rahoituksen lähteenä, myös tehokkaana apuvälineenä taloushallinnon keventämisessä.

7.2 Jatkotutkimus- ja kehitysideat

Opinnäytetyön aihe on erittäin mielenkiintoinen ja merkityksellinen suomalaisten pk-yritysten tulevaisuuden kannalta. Factoringin roolista suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa on toistaiseksi saatavilla vain vähän tutkimustietoa, vaikka

factoringpalvelut ovat kehittyneet laadullisesti ja määrällisesti viimeisten vuosikymmenten aikana. Tämän vuoksi aiheen jatkotutkimus tarjoaa monia mahdollisuuksia, joilla voidaan syventää ymmärrystä factoringin merkityksestä ja potentiaalista eri yrityksille.

Yhtenä jatkotutkimusideana voisi olla factoringin hyödyllisyyden mittaaminen eri toimialoilla. Jo opinnäytetyössä suoritettussa kyselyssä havaittiin, että rakennusala oli ylliedustettuna factoringin käyttäjien joukossa. Tämä herättää mielenkiintoisia kysymyksiä siitä, miten factoringin käyttö ja sen hyödyt eroavat toimialojen välillä. Toimialojen välinen vertailu olisi paitsi rahoituslaitosten myös yritysten kannalta arvokasta tietoa, sillä se auttaisi hahmottamaan, millaisille yrityksille factoring sopii parhaiten ja millaisia vaikutuksia sen käytöllä on eri toimialoilla.

Lisäksi jatkotutkimuksessa voitaisiin tarkastella factoringin käyttöä ja sen vaikutuksia yritysten kasvuun, kannattavuuteen ja taloudelliseen vakavaraisuuteen. Tämä antaisi paremman kuvan siitä, miten factoring vaikuttaa yritysten pitkän aikavälin menestykseen ja rahoituksen hallintaan.

Toinen mahdollinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla factoringpalveluiden tarjontaa ja kilpailu suomalaisilla rahoitusmarkkinoilla. Tutkimalla eri rahoituslaitosten tarjontaa ja vertailemalla niiden palveluita, hinnoittelua ja ehtoja, voitaisiin selvittää, miten kilpailu vaikuttaa factoringpalveluiden laatuun, saatavuuteen ja kustannuksiin.

Lähteet

Ali-Yrkkö, Jyrki & Halme, Kimmo & Härmälä, Valtteri & Kettinen, Juha & Salminen, Vesa & Pajarinen, Mika & Roiha, Ulla & Ylhäinen, Ilkka 2021. Kasvuyritysten rahoitus Suomessa: InvestEU-ohjelman hyödyntäminen ja mahdollisuudet. Valtioneuvoston Kanslia Helsinki.

Bakker, Marie-Renee & Klapper, Leora & Udell, Gregory F 2004. Financing small and medium-size enterprises with factoring: global growth and its potential in eastern Europe, Policy Research Working Paper Series 3342, The World Bank. <https://ideas.repec.org/p/wbk/wbrwps/3342.html>. Viitattu 1.4.2023.

Berger, Allen & Udell, Gregory 1998. The economics of small business finance: The roles of private equity and debt markets in the financial growth cycle. Journal of Banking & Finance. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=137991. Viitattu 27.3.2023.

CapitalBox 2022. Yrityksen maksuvalmius ja sen parantaminen. <https://www.capitalbox.fi/blog/yrityksen-maksuvalmius>. Viitattu 2.4.2023.

Cumming, Douglas 2012. The Oxford Handbook of Entrepreneurial Finance. Oxford University Press. New York.

EU Federation. Annual Factoring Data. <https://www.euf.eu.com/data-statistics/annual-factoring-data.html>. Viitattu 27.3.2023.

Euroopan komissio 2010. European SMEs under Pressure. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a3f3d15d-0dae-4dd1-a132-fd78bdbde6e4>. Viitattu 2.4.2023.

Euroopan komissio a. Maksuviivästyksen – EU:n sääntöjen päivittäminen. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13665-Maksuviivastykset-EUn-saantojen-paivittaminen_fi. Viitattu 12.4.2023.

Euroopan komissio b. Survey on the access to finance of enterprises (SAFE) 2019 Analytical Report. https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/safe/html/ecb.safe201911~57720ae65f.en.html. Viitattu 5.4.2023.

Finanssialan Keskusliitto ry. Rahoitusyhtiöiden tilastot 2009. https://www.finanssiala.fi/wp-content/uploads/2010/12/Rahoitusyhtioiden_tilastot_2009.pdf. Viitattu 17.3.2023.

Ikäheimo, Seppo & Laitinen, Erkki K. & Laitinen, Teija & Puttonen, Vesa 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasan Yritysinformaatio. Vaasa.

Intrum. Laskurahoitus. <https://www.intrum.fi/fi/yrityksille/palvelut-yrityksille/rahoituspalvelut/laskurahoitus/>. Viitattu 2.4.2023.

Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Talentum. Helsinki.

Kasvurahoitus. Laskurahoituksen hinta vuonna 2023. Julkaistu 1.1.2023. <https://www.kasvurahoitus.fi/tiedotteet/laskurahoituksen-hinta/>. Viitattu 9.4.2023.

Kutilainen, Aleksei & Nokso-Koivisto, Oskari & Toivanen, Otto 2021. Koronakriisin aikaisten yritystukien arvointi. Työ- ja elinkeinoministeriö.

Leppiniemi, Jarmo 2009. Rahoitus. Sanoma Pro. Helsinki.

Louhivuori, Valtter 2014. Pienten ja keskisuurten yritysten rahoitus Suomessa. Valtion Taloudellinen Tutkimuskeskus VATT. Helsinki.

Martikainen, Minna & Vaihekoski, Mika 2015. Yritysrahoituksen perusteet. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Myers, Stewart 1984. The Capital Structure Puzzle. The Journal of Finance 39 (3), 574–592. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1984.tb03646.x>. Viitattu 18.3.2023

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2016. Yritysrahoitus. EDITA Publishing Oy. Helsinki.

Nordea. Tilin Luottolimiitti. <https://www.nordea.fi/yritysassiakkaat/palvelumme/rahoitus/tilin-luottolimiitti.html>. Viitattu 1.4.2023.

Osuuspankki. Rahoituslimiitti. <https://www.op.fi/yritykset/rahoitus/kayttopaaoma/rahoituslimiitti>. Viitattu 1.4.2023.

Pentikäinen, Mikael & Heikkilä, Pauli & Lundström, Ilona 2022. Pk-yritysbarometri Kevät 2022. Suomen Yrittäjät ry. Helsinki.

Pentikäinen, Mikael & Heikkilä, Pauli & Lundström, Ilona 2022. Pk-yritysbarometri Syksy 2022. Suomen Yrittäjät ry. Helsinki.

Salmi, Ilari 2022. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita. Helsinki.

Talponen, Heimo 2002. Hallitse myyntisaamiset. WSOY. Helsinki.

Tepora, Jarno 2022. Rahoitusmuodot ja vakuudet. Kauppakamari. Helsinki.

Tepora, Jarno & Takki, Tapio 1994. Factoring. Lakimiesliiton kustannus. Helsinki.

Tilastokeskus. PK-yritys. https://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html. Viitattu 20.3.2023.

Verohallinto 2021. Tietoa positiivisesta luottotietorekisteristä. <https://www.vero.fi/positiivinenluottotietorekisteri/tietoa-positiivisesta-luottotietorekisterista/>. Viitattu 30.3.2023.

Kyselylomake

Millaisia rahoitusmuotoja yrityksenne käyttää? (Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot)

- Pankkilainat
- Julkinen rahoitus (esim. ELY-keskus, Business Finland)
- Yksityinen rahoitus (esim. enkelisijoittajat, pääomasijoittajat)
- Laskurahoitus
- Leasing
- Luottolimiitti
- Muu...

Onko yrityksellänne kokemusta laskurahoituspalveluiden käytöstä? *

- Kyllä
- Ei

Tarkentavat kysymykset laskurahoituksesta

Kuinka usein yrityksenne käyttää laskurahoituspalvelua rahoituksessa? *

- Säännöllisesti (mukana esimerkiksi koko laskutuskanta, tai tietyt asiakkuudet kokonaisuudessaan)
- Satunnaisesti (laskuja rahoitetaan tarpeen mukaan)
- Ei laisinkaan

Kuinka kauan yrityksenne on käyttänyt laskurahoituspalveluita? *

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 2-4 vuotta
- Yli 4 vuotta

Mihin tarkoitukseen yrityksenne käyttää pääasiassa laskurahoituspalvelua? *

- Kassavirran parantamiseen
- Rahoittamaan liiketoiminnan kasvua ja investointeja
- Yllättävien kulujen kattamiseen
- Saatavien perimiseen ja luottoriskien hallintaan
- Vapauttamaan aikaa ja resursseja hallinnosta (laskujen seuraaminen ja hallinta)
- Muu: _____

Laskurahoitus on ollut tärkeässä osassa yrityksemme rahoitusta *

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä

Onko laskurahoituspalvelun käyttö aiheuttanut haasteita yrityksessänne? *

Kyllä

Ei

Jos vastasitte **kyllä** edelliseen kysymykseen, niin millaisia ongelmia tai haasteita laskurahoituspalvelun käytöstä on aiheutunut?

Oma vastauksesi _____

Mitä palveluntarjoajia olette käyttäneet laskurahoituksessa? *

Osuuspankki

Nordea

Aktia

SVEA

Muu: _____

Koetteko, että laskurahoituspalvelut ovat vaikuttaneet positiivisesti yrityksenne liiketoimintaan? *

Kyllä

En osaa sanoa

Ei

Tarkentavat kysymykset laskurahoituksesta

Onko yrityksenne harkinnut laskurahoituksen käyttöönottoa? *

- Kyllä, olemme harkinneet sitä
- En osaa sanoa
- Ei, emme ole harkinneet laskurahoituspalveluita osana yrityksen rahoitusta

Mikäli ette ole harkinneet laskurahoituspalveluiden käyttöä, mitkä seikat ovat vaikuttaneet päätökseen? (Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot) *

- Emme ole tarvinneet lisärahoitusta
- Emme ole tietoisia laskurahoituspalveluista
- Laskurahoituspalveluiden kustannukset ovat liian korkeat
- Laskurahoitus ei mielestämme sovi yrityksemme tarpeisiin
- Emme laskuta yritysasiakkaita
- Muu: _____

Mitkä ovat olleet pääsyyt sille, että laskurahoitus ei ole ollut käytössä yrityksenne rahoituksessa? *

Oma vastauksesi _____

Yrityksenne toimiala *

- Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- Kaivostoiminta ja louhinta
- Teollisuus
- Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta
- Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
- Rakentaminen
- Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus
- Kuljetus ja varastointi
- Majoitus- ja ravitsemustoiminta
- Informaatio ja viestintä
- Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- Kiinteistöalan toiminta
- Ammatillinen, tieteellinen ja teknillinen toiminta
- Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaaliturvavakuutus
- Koulutus
- Terveys- ja sosiaalipalvelut
- Taiteet, viihde ja virskitys
- Muu palvelutoiminta
- Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön
- Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta
- Toimiala tuntematon
- Muu: _____

Yrityksenne koko *

- Mikroyritys (1-9 työntekijää)
- Pienyritys (10-49 työntekijää)
- Keski-suuri yritys (50-249 työntekijää)

Kuinka monta vuotta yrityksenne on ollut toiminnassa? *

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 2-4 vuotta
- Yli 4 vuotta